rat ad peccatum, ut est actus & ens, absque eo quod ejus caussalitas ad illius malitiam & deformitatem se extendat, non peti ex indifferentia divini concursus, ut Recentiores existimant, sed potius ex summa & infinita ejus perfectione, ratione cujus in nostris actionibus eas solum formalitates potest attingere, quæ ad Deum ut ultimum finem sunt reducibiles, & ex duabus rationibus seu formalitatibus inter se identificatis, unam ab alia præscindere. Unde D. Thomas in 2. dist. 37. q. 2. art. 2. sibi hoc argumentum objicit: „ Rei non assignatur caussa efficiens secundum quod est „ in intellectu, sed secundum quod est in re: Sed quidam actus sunt, in quibus non potest separari illud quod „ est de natura actus a deformitate, nisi secundum intellectum, quia bene fieri non possunt: Ergo non caussantur „ a Deo, nisi secundum quod stant sub illa deformitate." Cui argumento sic respondet: „ Ad quintum dicendum, „ quod sicut actio quæ peccati deformitatem habet, dicitur bona, in quantum est actio, bonitate naturæ, non „ propter hoc quod aliquando inveniatur separata a deformitate, sed quia bonitas illa naturæ deformitati subsistat: ita etiam Deus dicitur caussa illius actionis, & „ non in quantum est deformitas, hoc modo quod actionem non facit a deformitate separatam, sed quia in „ actione deformitati conjuncta, hoc quod est actionis facit, & quod deformitatis non facit. Et si enim in aliquo effectu plura inseparabiliter conjuncta sunt, non „ oportet ut quod est caussa ejus quantum ad unum, sit „ etiam caussa ejus quantum ad alterum: sicut natura est „ caussa oculi, quantum ad substantiam ejus, & non quantum ad defectum cæcitatis, quæ ex naturæ defectu accidit." Ubi S. Doctor, ut salvet Deum non esse caussam peccati, quamvis concurrat ad actus intrinsece malos ut sunt blasphemia, actus odii Dei, & similes, non recurrit ad indifferentiam divini concursus, sed potius ad summam ejus actualitatem, & perfectionem, ratione cujus ita potest attingere & caussare entitatem & actualitatem actus intrinsece mali, ut ab ejus malitia & deformitate præscindat: sicut intellectus, ratione suæ perfectionis & immaterialitatis, formalitates inter se realiter identificatas præscindit, & ita attingit verum, quod non se extendat ad bonum, quamvis identificatum cum vero, vel sicut influxus animæ moventis & applicantis tibiam claudam ad motum progressivum, ita caussat vitalitatem ipsius, ut ab ejus obliquitate & defectu præscindat. Unde inter motionem physicam & moralem hoc notabile reperitur discrimen, quod physica est præcisiva, & in actu ad quem movet, attingit solum entitatem, actualitatem, vitalitatem, aliasque formalitates ad ordinem physicum & lineam entis pertinentes, abstrahitque a deformitate & malitia morali, quæ per accidens ex defectibilitate creaturæ rationalis ei adjungitur: moralis vero non est præcisiva, sed terminatur ad actum ut vestitum omnibus circumstantiis, & secundum omnes conditiones & modos quos recipit ab operante, & ideo si actus ad quem movet sit malus, & regulis morum difformis, secundario saltem & indirecte, ad ejus malitiam & deformitatem se extendit. Ex quo sequitur, Calvinum, utrumque genus motionis in Deo admittentem respectu malorum actuum, facere Deum auctorem & caussam peccati, & divinæ sanctitatis puritatem violare: secus vero Thomistas, & alios physicæ prædeterminationis assertores, qui solum primum genus motionis respectu illorum actuum in Deo agnoscunt, & docent concursum prævium seu physicam præmotionem, præcisivam esse, & ita attingere ea quæ ad ordinem physicum & lineam entis pertinent, ut ad ea quæ ad genus moris spectant, & malitiam moralem exprimunt, nullatenus se extendat, ut in Tractatu de voluntate Dei fuse expendimus.

38 Dico secundo, Deum non posse dici caussam peccati, etiam indirecte & per accidens, sicut qui aufert columnam sustentantem lapidem, dicitur indirecte & per accidens caussa casus lapidis; vel sicut qui removet salem præservantem carnes a corruptione, dicitur indirecte & per accidens caussa corruptionis illarum. Ita S. Thomas hic art. 1. ubi sic discurrit: *Similiter etiam neque indirecte* (Deus est caussa peccati) *contingit enim quod Deus aliquibus non præbet auxilium ad evitandum peccata, quod si præberet, non peccarent, sed hoc totum facit secundum ordinem suæ sapientiæ & justitiæ, cum ipse sit sapientia & justitia, unde non imputatur ei quod alius peccet, sicut caussa peccati: sicut gubernator non dicitur caussa submersionis navis, ex hoc quod gubernat navem, nisi quando subtrahit gubernationem, potens & debens gubernare.* Quibus verbis clarissime conclusionem nostram docuit & probavit. Ut enim id quod sequitur ad defectum actionis, alteri imputetur, & hic illius caussa indirecte & per accidens dicatur, tria requiruntur, scilicet quod possit, & debeat agere, & non agat, ut tradit idem S. Doctor supra quæst. 6. artic. 3. his verbis: *Non semper id, quod sequitur ad defectum actionis, reducitur sicut in caussam in agens, ex eo quod non agit, sed solum tunc cum potest & debet agere: si enim gubernator non posset navem dirigere, vel non esset ei commissa gubernatio navis, non imputaretur ei navis submersio, quæ per absentiam gubernatoris contingeret.* De quo plura diximus in Tract. de actibus humanis disput. 1. art. 3. ubi multis ostendimus, quod ut omissio & effectus ex illa sequutus, voluntaria sint, requiritur debitum seu obligatio ponendi actum qui omittitur. Atqui Deus nemini tenetur dare auxilia efficacia a peccato præservantia, sed ad manifestandum suam justitiam, aut liberi arbitrii defectibilitatem, vel ob alios fines occultos suæ providentiæ, justissime potest ea denegare, præsertim cum illa sint mere gratuita & supernaturalia, subindeque omni creaturæ indebita: Ergo quamvis ea frequenter deneget, & ad illorum denegationem, seu subtractionem, infallibiliter sequatur peccatum, sicut ex suspensione divini concursus conservantis, infallibiliter sequitur annihilatio creaturæ: *Necesse est enim* (inquit Innocentius I. Epist. 25. ad Concil. Carthag.) *ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur*: non potest tamen dici caussa peccati, etiam indirecte & per accidens.

Quæres, an Deus possit dici caussa non solum permissiva, sed etiam positiva, excæcationis, & indurationis peccatorum? 39

Respondeo cum D. Thoma hic art. 3. quod si excæcatio & induratio sumantur secundum quod importent motum animi inherentis malo, & aversi a divino lumine, Deus non est caussa illorum, sicut non est caussa peccati: si vero sumantur ut dicunt subtractionem gratiæ, ex qua sequitur ut mens non illuminetur, & cor non emolliatur; Deus potest dici caussa non solum permissiva, sed etiam positiva earum: quia in hoc posteriori sensu, non sunt culpa, sed pœna: pœna autem est a Deo non solum permissive, sed etiam positive; cum positive ab illo taxetur, & decernatur in punitionem & reparationem præcedentis culpæ, in quo caussalitas quædam saltem moralis importatur, ut patet hoc exemplo: Si Petrus casu extra propium patriam reperiretur, & ad illam redire non posset sine auxilio non debito alicujus Principis; is autem in pœnam alicujus criminis ab illo commissi, tale auxilium denegaret, volens & decernens ut exul permaneret, exilioque illo puniretur, jure talis Princeps diceretur punire Petrum tali exilio, & esse auctor & caussa illius pœnæ, non propter aliquem influxum physicum in illam, sed quia eam definivit & decrevit, atque ex ejus intentione auxilium ad redeundum in patriam denegavit. Cum ergo pariter Deus ex intentione puniendi peccatorem decernat ei auxilia denegare, ex quorum denegatione sequitur ut mens ejus non illuminetur, & cor non emolliatur, censetur esse caussa saltem moralis excæcationis & indurationis illius, non ut habent rationem culpæ, sed solum pœnæ.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Contra primam assertionem objiciunt Hæretici quædam Scripturæ loca, in quibus nonnulla peccata Deo ut caussæ tribui videntur: Psalm. 104. *Convertit cor eorum, ut odirent populum ejus.* Genes. 45. *Non vestro consilio, sed Dei voluntate, huc missus sum.* Actorum 2. *Definito consilio & præscientia Dei traditum.* Item 2. Regum 16. dicitur Deum præcepisse Semei ut malediceret David maledictione pessima. Denique Deus in Scriptura dicitur indurare, in errorem mittere, & obcæcare: Exodi 7. *Indurabo cor Pharaonis.* Isaiæ 63. *Quare errare nos fecisti Domine de via tua?* 1. Regum 22. *Dedit Deus spiritum mendacii in ore Prophetarum.* Addunt plura Augustini testimonia, præcipue locum illum libri 5. contra Julianum, ubi dicit quod *Deus operatur in cordibus hominum, inclinando voluntates eorum ad quodcumque voluerit, sive in bonum, sive in malum.* 40

Respondeo primo his testimoniis solum denotari, Deum caussare peccata, quantum ad materiale, seu quantum ad entitatem & actualitatem, quam de materiali important: quod non sufficit ut Deus dicatur absolute caussa peccati, sed folum cum hac additione & reduplicatione, *quatenus est actus & ens*, ut docet D. Thomas in 2. dist. 37. q. 2. artic. 2. 41

Respondeo secundo cum eodem S. Doctore hic artic. 1. ad 1. morem Scripturæ hunc esse, ut dicat Deum facere, & imperare, quod dumtaxat permittit & finit, ut patet ex illo Job 4. *Dominus dedit, Dominus abstulit*, id est permisit auferri. Et Marci 10. dicitur: *Moyses mandavit vobis libellum repudii*; cum tamen Matth. 5. scribatur: *Moyses permisit vobis libellum repudii.* 42

Respondeo tertio, Deum interdum dici velle & decernere peccata, non quia velit eorum malitiam & deformitatem, sed quia ea in bonum finem refert & ordinat: nam ut ait Basilius homil. *quod Deus non sit auctor peccatorum*, quemadmodum medicus utitur veneno viperæ, quod ipse non fecit, ita Deus utitur malitia hominis, cujus tamen ipse non est auctor: sic usus est peccato fratrum Joseph, in bonum ipsius, & in bonum fratrum; mala voluntate Judæorum, ad bonum redemptionis hominum; & quod mirabilius est, peccato Adami, ad Incarnationis mysterium peragen- 43

peragendum. Unde Augustinus in Psalm. 54. *Ne putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni agere de illis Deus: omnis malus aut ideo vivit, ut corrigatur, aut vivit, ut per illum bonus exerceatur.*

44 Objicit deinde Suarez hic disput. 6. sect. unica, n. 20. contra id quod diximus in primo corollario, nempe peccatum sub ratione entis & actus esse a Deo ut movente, & non solum ut simultanee concurrente. Si Deus moveat & applicet voluntatem ad actum, qui est peccatum, revera est auctor peccati; quia licet directe solum applicet ad materiale, tamen ex vi illius motionis, ut hic & nunc fit a Deo, necesse est voluntatem exercendo illum actum peccare.

45 Deinde hæc sententia videtur dare Lutheranis & Calvinistis quidquid volunt: nam ipsi non dicunt Deum efficaciter movere hominem ad formale peccati, sed dumtaxat ad materiale, ad quod infallibiliter sequitur formale.

46 Præterea, si per impossibile Deus posset esse caussa peccati, nullo alio modo, aut magis efficaci & convenienti, id facere posset quam physice movendo & applicando voluntatem ad actum, a quo malitia inseparabilis est.

47 Tandem, si Deus moraliter & ex parte objecti moveret voluntatem ad actum peccati, verissime diceretur auctor peccati; ut patet in Dæmone, & in homine, qui non alio modo sunt caussæ peccati alterius: Ergo multo magis erit caussa, si physice & ex parte potentiæ voluntatem ad illum actum applicet; motio enim physica, major & potentior est quam moralis.

48 Sed hæc parum urgent, & facile dilui possunt. Ad primum enim negatur sequela. Ad quasos probationem dicendum est, quod sicut quando anima mediante potentia gressiva movet tibiam claudam, eamque applicat ad motum progressivum, necesse quidem est tibiam claudicare, sed hic defectus in curvitatem tibiæ, non vero in animam moventem refertur; & quando scriba movet & applicat manum pueri ad formandos & delineandos characteres, licet in scriptura reperiatur aliqua deformitas, hæc tamen non attribuitur magistro moventi & applicanti, sed discipulo deficienti, & ab ejus directione & applicatione se subtrahenti; nec talis defectus provenit ex vi motionis & applicationis magistri, sed ex concursu & cooperatione discipuli: ita pariter licet Deus moveat voluntatem ad actum qui est peccatum, eamque applicet ad materiale illius; id est ad producendam entitatem, actualitatem, vitalitatem, aliasque rationes ad ordinem physicum & lineam entis spectantes, & in Deum ut ultimum finem reducibiles; ex vi tamen hujus motionis & applicationis non provenit in actu peccaminoso malitia & deformitas, sed solum entitas, actualitas, & vitalitas; talisque defectus in solam voluntatem deficientem, & a rectitudine divinæ motionis se subtrahentem, debet refundi: quia, ut supra dicebamus, divina motio præcisiva est, & ita producit in actu voluntatis creatæ rationes in Deum ut ultimum finem reducibiles, quod præscindat ab aliis quæ important deformitatem & defectum, & dicunt aversionem a Deo ut ultimo fine; objectum enim divinæ omnipotentiæ est id dumtaxat quod in Deum ut ultimum finem est ordinabile, cum ratio principii & ultimi finis sibi mutuo correspondeant, & inter se convertantur.

49 Ad secundum nego Antecedens: Lutherani enim & Calvinistæ in primis docent, Deum non solum physice, sed etiam moraliter movere voluntatem & actus malos & peccaminosos, ut videre est in Calvino 1. instit. cap. 18. & lib. 2. cap 4. Zuinglio serm. de pœnitent. & Theodoro Beza aphorismo 38. affirmantibus Deum non tantum permittere peccata, sed etiam ea præcipere & mandare, ac utendo ministerio Dæmonum, instigare homines ad peccandum: præceptum autem, & instigatio, seu suasio ad motionem moralem pertinent. Deinde Lutherani & Calvinistæ talem admittunt motionem, quæ non relinquit in voluntate indifferentiam activam, seu potentiam ad oppositum, sed solam spontaneitatem, seu immunitatem a coactione: ex quo evidenter sequitur, quod si in actibus voluntatis, ita motæ & applicatæ a Deo, reperiatur peccatum, illud in Deum moventem, non vero in voluntatem motam refundendum sit; quia voluntas creata non potest in suos actus bonitatem vel malitiam moralem inducere, nisi libere, & cum indifferentia activa, seu potentia ad oppositum operetur: *Ibi enim* (inquit S. Doctor in 2. dist. 24. quæst. 3. artic. 2.) *incipit genus moris, ubi primo dominium voluntatis invenitur.* Hæc autem quam aliena sint a principiis & doctrina Thomistarum, quis non videat? Thomistæ enim docent Deum non movere moraliter, sed physice tantum ad materiale peccati, & affirmant talem motionem relinquere in voluntate indifferentiam activam, seu potentiam ad oppositum: unde toto cælo a Lutheranis & Calvinistis differunt, ut in Apologia Thomistarum, Tractatui de voluntate Dei inserta, art. 7. fuse ostendimus.

50 Ad tertium nego etiam Antecedens: cum enim motio physica, ut sæpe diximus, sit præcisiva, & ad ea solum quæ ad ordinem physicum pertinent se extendat, non potest caussare peccatum, quod est quidam defectus ad genus moris spectans, nisi sit conjuncta cum motione morali. Quare si per impossibile Deus posset esse caussa peccati, non posset alio modo per alios illud caussare, quam moraliter & physice simul movendo voluntatem creatam ad actum peccati.

Ad ultimum, concesso Antecedente, nego Consequentiam. 51
Ad cujus probationem dicendum est, quod licet motio physica sit major morali intensive, id est potentior & efficacior, est tamen minor extensive, quia, ut diximus, sistit intra ordinem physicum, nec se extendit ad ordinem moralem, sicut motio moralis. Unde hæc argumenta contra Suarez, & alios scientiæ mediæ assertores, facile retorqueri possunt: cum enim illi doceant, Deum sæpe ponere homines in illis circumstantiis & occasionibus, in quibus per scientiam mediam prævidit eos infallibiliter peccaturos, manifestum est, juxta illorum principia, Deum moraliter movere & prædeterminare homines ad peccandum, ut Lutherani & Calvinistæ asserunt, subindeque esse caussam peccati, quod ut ostendimus, in solam motionem moralem potest reduci. Nam sicut occasiones peccandi moraliter movent & incitant ad peccandum, juxta illud commune Gallorum effatum, *L'occasion fait le larron*: ita & qui ponit hominem in illis, moraliter ad peccatum movere censetur, ut alibi fuse exposuimus.

De caussa peccati ex parte Dæmonis, de qua agit S. Thom. q. 80. nulla est celebris difficultas: certum est enim diabolum indirecte solum & per accidens esse caussam peccati primo per modum proponentis objectum malum; secundo per modum suadentis & allicientis, quando una cum objecti propositione excitat & movet appetitum sensitivum per passiones, aut phantasiam, quibus objectum reddit valde conveniens & optabile, & consequenter rationibus quibusdam apparentibus, depromptis ex phantasia, intellectum decipit: intellectus vero sic deceptus, voluntatem ad peccandum trahit, ut explicat S. Doctor artic. 1. & 2. illius quæstionis. Nunquam tamen potest Dæmon necessitatem peccandi voluntati inferre, quia eam non movet nisi per modum proponentis objectum (non enim potest fundum animæ seu voluntatis immediate pervadere & penetrare, cum hoc sit solius Dei qui eam creavit) nullum autem bonum creatum & delectabile, quamvis cum rationibus validissimis voluntati proponatur, potest eis necessitatem inferre, cum non possit eam perfecte implere, seu plene satiare, juxta illud D. Bernardi: *Animam capacem Dei; quidquid eo minus fuerit, non implebit*; & illud: *Anima rationalis ad imaginem Dei creata, ceteris rebus occupari potest, saziari non potest.* 52

DISPUTATIO VII.

De peccato Originali.

Ad quæstionem 81. & duas sequentes.

Inter caussas peccatorum extrinsecas, ultima est homo qui dupliciter potest ad alienum peccatum concurrere, nempe per modum proponentis & suadentis (qui modus est ei communis cum Dæmone, & ideo de eo D. Thomas specialem noluit instituere quæstionem) & ut principium generationis, culpam simul cum natura traducens, qui modus est proprius solius hominis, non cujuscumque, sed primi parentis, qui cum esset a Deo constitutus caput naturæ humanæ, totam illam in se peccando vitiavit, & sic vitiatam, per seminalem propagationem in posteros transfudit: & de ista caussa fuse disserit S. Doctor a q. 81. usque ad 84. existentiam, essentiam & subjectum peccati originalis exponens. Ejus vestigiis inhærentes, hæc tria in hac disputatione elucidare conabimur. Addemus etiam aliquid de pœna debita originali peccato. Porro hæc disputatio maximi ponderis est & momenti, cum ex cognitione peccati originalis dependeat præcipuorum fidei articulorum notitia. Unde egregie Augustinus libro de peccato origin. contra Pelagium & Cælestium cap. 24. *In caussa duorum hominum, quorum per unum venundati sumus sub peccato, per alterum redimimur a peccato; per unum præcipitati sumus in mortem, per alterum liberamur ad vitam, proprie fides Christiana consistit.* Et lib. 5. contra Julian. cap. 2. asserit quod *adeo est necessaria peccati originalis notitia, ut qui illud negat, ipsa fidei fundamenta nitatur subvertere.*

ARTICULUS I.

An sit peccatum originale?

Cum quæstio *an est*, juxta Aristotelem præmitti debeat quæstioni *quid est*, peccati originalis existentia adversus Pelagianos demonstranda est, priusquam ejus naturam & quidditatem explicemus.

§. I.

Error Pelagii proscribitur.

1 TRaductionem peccati Adæ in ejus posteros negarunt olim Pelagius, & ejus discipuli Cælestius & Julianus, ut refert D. Augustinus variis in locis. Qui error quinque potissimum propositionibus constabat. Prima est, Adamum per peccatum sibi soli nocuisse. Secunda, parvulos nullam contrahere culpam & pœnam ex parte Adami. Tertia, Baptismum non esse necessarium hominibus ad remissionem peccatorum, sed solum ut ipsi fiant filii adoptionis, & ad regnum cælorum jus habeant. Quarta, morbos, mortem, & ceteras naturæ nostræ miserias, non esse effectus peccati originalis, sed tantum defectus & necessitates humanæ naturæ. Quinta, concupiscentiam, sive rebellionem carnis adversus spiritum, nec esse malum pœnæ, nec malum culpæ, sed bonum naturæ, quod in Adamo, etiam in statu innocentiæ ante peccatum viguit. Eumdem errorem secuti sunt Armeni, Albigenses, Anabaptistæ, ut videre est apud Castro lib. 12. de hæresibus, verbo *peccatum*, hæresi 1. Abailardus, teste D. Bernardo Epist. 60. & nostro sæculo Zuinglius lib. de peccato origin. Jacobus Faber, & Erasmus in commentariis in cap. 5. ad Romanos.

2 Illum errorem impugnant SS. Patres ex variis Scripturæ testimoniis: Primum habetur Psalm. 50. ubi David de se dicit: *In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Quod non potest intelligi de peccato actuali parentum David, cum non fuerit ex adulterio natus, sed ex legitimo matrimonio Jesse & conjugis ejus; sed tantum de peccato originali, quod etsi unum sit, vocatur tamen in plurali *iniquitates & peccata*, quia causa est & radix omnium aliorum peccatorum. Unde ibid. ait D. Augustinus: *Quid est quod se dicit in iniquitate conceptum, nisi quia tranxitur iniquitas ex Adam?*

3 Secundum testimonium est illud Job 14. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu, qui solus es?* Ubi Septuaginta sic vertunt: *Nemo mundus a sorde, nec infans unius diei super terram?* quod esse intelligendum de sorde peccati, non vero de immunditia corporali, probat D. Thom. 4. contra gent. cap. 50. tum quia tribuit soli Deo quod possit ab ea mundare; tum etiam quia loquitur de sorde, ratione cujus homo ducitur in judicium, ut constat ex verbis præcedentibus: *Et dignum duxisti super hujusmodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum ad judicium?* nemo autem ad judicium adducitur, nisi pro culpa: Cum ergo infans unius diei non possit habere peccatum actuale, convincitur pollutum esse sordibus peccati originalis.

4 Tertium & præcipuum, quod adducit Sanctus Thomas hic artic. 1. in argumento *Sed contra*, & quo frequenter utitur D. Augustinus contra Pelagianos, sumitur ex verbis illis Apostoli ad Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in qua omnes peccaverunt.* Ex quibus verbis hoc potest argumentum deduci: Per unum hominem intravit in hunc mundum quoddam peccatum, quod omnes homines fecit peccatores, & morti obnoxios: At ejusmodi peccatum non potest esse actuale, id est actuali voluntate commissum: cum etiam infantes morti sint obnoxii, & sæpe moriantur antequam quidquam boni vel mali propria voluntate egerint: Igitur peccatum est originale.

5 Tum clarum & apertum Apostoli testimonium eludere conabantur Pelagiani, illud interpretando de transitu peccati in posteros, non per originem, sed per imitationem, quia scilicet primus parens viam peccandi nobis aperuit, suoque exemplo nos ad peccandum movet.

Sed in primis huic evasioni aditum præcludit Augustinus lib. de peccat. meritis & remiss. cap. 9. arguens in hunc modum: „ Si Apostolus peccatum illud commemo„ rare voluisset, quod in hunc mundum non propagine, „ sed imitatione intraverit, ejus principem non Adam, „ sed diabolum diceret, de quo scriptum est, *ab initio „ diabolus peccat*, de quo etiam legitur in libro Sapientiæ: „ *Invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum*; imitan„ tur autem eum qui sunt ex parte ejus."

Deinde verba Apostoli non solum adultos, sed etiam parvulos comprehendunt, cum etiam parvuli mortem experiantur, quam per peccatum intrasse, esseque pœnam & effectum illius, docet Paulus: At in parvulos peccatum Adami non transit per imitationem, cum ante usum rationis, ipsum imitari peccando non possint: Ergo necessario fatendum est, Apostolum non loqui de transitu peccati per imitationem, sed per originem, & propagationem.

Præterea Paulus dicit peccatum Adæ ad posteros pertransire, sicut mortem: Sed mors non tantum imitatione sed necessitate quadam derivatur ad filios Adæ: Ergo & peccatum.

Denique idem Apostolus docet ita peccatum Adæ derivari ad posteros, sicut justitiam Christi ad regeneratos; At hæc non per solam imitationem, sed per veram in illo regenerationem redundat in homines: Ergo peccatum Adæ non transit in posteros per solam illius imitationem, sed per originem & propagationem. Unde August. de peccat. meritis & remiss. sic ait: „ Sicut ille in quo omnes vivi„ ficabantur, præterquam quod se ad justitiam exemplum „ imitantibus præbuit, dat etiam sui Spiritus occultissimam „ fidelibus gratiam, quam latenter infundit & parvulis: „ sic & ille in quo omnes moriuntur, præterquam quod „ eis, qui præceptum Domini voluntate transgrediuntur, „ imitationis exemplum est, occulta etiam tabe carnalis „ concupiscentiæ suæ, tabificavit in se omnes de sua fir„ pe venientes."

6 In ejusdem veritatis Catholicæ confirmationem adducit idem S. Doctor lib. 1. contra Julian. cap. 3. & lib. 2. in fine plura SS. Patrum, qui Pelagium præcesserunt, testimonia, scilicet Cypriani, Irenæi, Hilarii, Gregorii Nazianzeni, Ambrosii, & ait hunc consensum Doctorum Ecclesiæ ante exortam hæresim Pelagii esse infallibilem & divinum hujus veritatis argumentum. Inter alios insignis est locus Cypriani lib. 3. Epist. ad Fidum, ubi sic habet: *Infans recens natus contagia mortis antiqua prima nativitate contraxit*: & Ambrosii, qui explicans hunc versum Ps. 48. *Iniquitas calcanei mei circumdabit me*, sic ait: *Alia est iniquitas nostra, alia calcanei nostri, in quo Adam dente serpentis est vulneratus, & obnexium hereditatem successionis humanæ suo vulnere dereliquit, ut omnes illo vulnere claudicemus.* Demum Augustinus lib. 2. de peccat. meritis & remiss. c. 6. loquens de peccato originali: „ Non aliud, inquit, „ ex quo Christi Ecclesia constituta est, divinarum scriptu„ rarum tractatores, & Christianarum disputationum scri„ ptores senserunt, non aliud a majoribus acceperunt, non „ aliud posteris tradiderunt." Et c. 7. „ Hoc de originali „ peccato apud Ecclesiæ fidem tanta constantia custoditum „ fuit, ut ab eis qui dominica tractarent eloquia, magis „ certissimum proferetur ad alia falsa refutanda, quam id „ tamquam falsum refutari ab aliquo tentaretur."

7 Non desunt etiam rationes Theologicæ ad errorem Pelagii refellendum, quas adducit D. Thomas 4. contra gent. cap. 50. Prima est, In quocumque invenitur moriendi necessitas, necesse est ut aliqua culpa præcesserit: Sed hæc necessitas reperitur in homine a principio suæ nativitatis, cujus signum est quod aliqui statim post nativitatem moriuntur: Ergo in eis inveniatur aliqua culpa; cumque actualis esse non possit, eo quod in illa ætate illius incapaces sint, debet esse per originem traducta, subindeque originale peccatum. Minor patet, Major probatur. Mors aut moriendi necessitas est pœna peccati; cum homo in prima sui conditione fuerit immortalis per gratiam, juxta illud Sapient. 2. *Deus creavit hominem inexterminabilem*; alias si mortalis fuisset in prima sui institutione, frustra illi comminatum fuisset Genes. 2. *In quocumque die comederis ex eo, morte morieris*, id est morti eris addictus: Ergo in quocumque invenitur moriendi necessitas, culpa etiam reperiri debet.

8 Secunda ratio desumitur ex necessitate baptismi: Baptismus enim institutus est in remedium peccati: Sed exhibetur parvulis, juxta communem Ecclesiæ consuetudinem: Ergo in illis inveniatur peccatum: non actuale, cum illius ante rationis usum capaces non sint: Ergo originale.

9 Respondebant Pelagiani, baptismum dari infantibus, non ut a peccato mundentur, sed ut ad cælestes regnum perveniant, in quod nullus introire potest, nisi prius renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, ut dicitur Joann. 3.

Sed hæc responsio facile confutari potest: Primo quia ut arguit D. Thomas loco supra citato quod infantes non renati per baptismum a regno Dei excludantur, non potest aliunde provenire, quam ex aliqua culpa, quia inquinati & maculati sunt: Ergo si eis conferatur baptismus ut illo aperiatur ipsis janua regni cælestis, datur ut a culpa mundentur: Consequentia patet: quia baptismus non aliter aperit januam regni cælestis, quam removendo prohibens: Antecedens vero probatur: Nemo a fine suo deficit ad quem ordinatus est, nisi propter culpam, ut videre est in creaturis irrationalibus, quarum nulla a fine suo deficit, nisi ex aliquo peccato, ut sic dicamus, naturali, quod sit aliquis naturalis defectus: Sed finis constitutus a Deo omnibus rationalibus creaturis, est visio clara ipsius: Ergo ab illa non excluduntur, nisi propter aliquam culpam.

Secundo: Nisi baptismus collatus infantibus culpam supponat, non verificabitur forma baptismi, videlicet: *Ego te baptizo*, quod idem est ac abluo & mundo: abluere enim & mundare, necessario supponunt sordes & immunditiam; quæ cum non sit corporalis, ut patet (ad extergendas enim sordes corporeas determinata verborum forma, & virtus passionis Christi non requiritur) debet esse spiritualis ratione culpæ.

Tertio: Parvuli cum baptizantur, eruuntur a potestate diaboli, ut dicitur ad Coloss. 1. *Qui eripuit nos a potestate tenebra-*

rum, & patet ex cæremoniis baptismi, ut exorcismo, insufflatione, & abrenuntiatione diaboli, quam per sponsorem facit infans quando baptizatur, hæc enim manifeste indicat, dæmonem habere potestatem aliquam in infantes: Sed diaboli potestati non subduntur nisi peccatores & rei: Ergo in infantibus ante baptismum aliquod peccatum reperitur; cumque illud non sit actuale, propria illorum voluntate commissum, debet esse originale.

10 Tertia ratio sumitur ex redemptione Christi, & in hunc modum formatur: Christus Dominus mortuus est non solum pro adultis, sed etiam pro parvulis, juxta illud Pauli 2. ad Corinth. 5. *Pro omnibus mortuus est Christus*: Sed solum pro mortuis Christus mortuus est, ut constat ex eodem Apostolo ibidem docente, *si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt*: Ergo parvuli mortui sunt morte animæ, de qua loquitur Paulus, quæ per solam culpam potest induci: unde cum in parvulis non possit esse culpa actualis, fatendum est eis inesse culpam originalem.

11 Divinæ revelationi, nec non rationi, ipsa patrocinatur experientia: Quot enim infirmitates, mœrores, curas, dolores, labores, humana patitur natura? Quot tentationibus, quot vitiis, quot concupiscentiis subjecta est? Ab ipsis etiam incunabulis homo dolet, tristatur, flet, ut merito dixerit Augustinus Serm. 6. de verb. Domini, hominem esse *Prophetam suæ calamitatis, lacryma enim sunt testes miseriæ.* Denique ut dicitur Eccli. 40. *Grave jugum super filios Adæ a die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulturæ.* Hæ autem miseriæ & calamitates, certissima sunt peccati originalis indicia; communis enim pœna communem ostendit præcessisse culpam. Unde Augustinus lib. 5. contra Julian. ait quod *durissimi hujus jugi onus senserit Tullius, hominem dixit non ut a matre, sed tamquam a noverca natura editum in vitam, corpore & nudo, & fragili, & infirmo, animo autem anxio ad molestias, humili ad timores, molli ad labores, prono ad libidines. Rem vidit* (subdit S. Doctor) *sed causam nescivit: cum enim sacris litteris eruditus non esset, ignorabat originale peccatum.*

§. II.

Præcipua Pelagianorum argumenta solvuntur.

12 OBjiciebant in primis Pelagiani quædam Scripturæ testimonia, præsertim illud Ezechiel 18. *Filius non portabit iniquitatem patris*, quod Augustinus de pœnis spiritualibus, non autem de temporalibus intelligendum esse asserit, eo quod etiam si interdum contingat filios ob peccata parentum pœnis temporalibus puniri, *nunquam tamen* (inquit) *spiritualibus pœnis propter ipsa afficiuntur*: Atqui peccatum originale est pœna spiritualis: Ergo illud ex Adamo non transit in posteros. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 7. cum Christianis loquens, sic ait: *Filii vestri sancti sunt*; quod falsum esset, si illi nascerentur cum peccato originali, & privatione gratiæ sanctificantis.

13 Respondeo. Ezechielem loqui non de pœna communi totius generis humani, cujus bonum vel malum meritum ad omnes posteros pertinebat moraliter, ex constitutione divina; sed de privatis cujusque parentibus, pro quorum peccatis filii spiritualiter non puniuntur, nisi forte peccando eos imitentur. Ad illud vero quod ex Apostolo adducitur, dicendum est cum D. Ambrosio, S. Thoma, & Cajetano, ipsum loqui de sanctitate legali, non vero de sanctitate per gratiam, ac si diceret, filii vestri legitimi sunt & non spurii. Vel etiam dici potest, Apostolum filios fidelium sanctos appellare, non actu, sed potentia proxima, quia ob fidem parentum facile illis applicari potest baptismus, quo a peccato mundentur.

14 Objiciebant secundo verba Chrysostomi homil. ad Neophytos, ubi ait: *Infantes baptizamus, cum non sint coinquinati peccato, ut eis detur, vel addatur sanctitas, justitia, &c.*

Sed respondet Augustinus lib. 1. contra Julian. cap. 3. Julianum non ipsissima Chrysostomi verba adduxisse, quæ juxta vetustiores codices sic habent: *Infantes baptizamus, quamvis peccata non habentes*, propria scilicet & personalia; sed ex aliquo minus legitimo interprete, lectionem illam desumpsisse, ut patet ex textu græco, in quo sic habetur: ἐξὰ τοῦ καὶ τὰ παιδία βαπτίζομεν, καὶ τὰ ὁμαρτήματα ὄντα ἔχοντα quod est latine, *Ideo & infantes baptizamus, quamvis peccata non habentes.*

15 Tertio sic arguebant: Anima non est ex traduce, id est non producitur a parentibus per generationem naturalem, sed creatur a Deo ex nihilo; unde si nascendo contrahat peccatum originale, illud in Deum ut in auctorem refundetur, quia quod rei convenit ab origine, producenti attribuitur; sic enim passim docet Philosophus elementa moveri a generante: Sed hoc absurdum est, cum Deus non sit nec esse possit auctor peccatorum: Ergo & illud.

16 Hoc argumentum ita difficile visum est Augustino, ut aliquando dubitaverit an anima esset ex traduce, an vero a Deo immediate crearetur, ut constat ex Epist. 28. Verum non licet amplius hac de re dubitare: certum est enim animam rationalem & immortalem non educi ex potentia materiæ, sicut alias formas quæ propterea sunt irrationales, & corruptibiles, sed a Deo creari immediate, & in corpus debitis organis affectum infundi. Ideoque respondeo animam, quatenus est præcise a Deo, seu ex vi suæ creationis, originali peccato non esse obnoxiam, sed quatenus corpori, quod per naturalem propagationem ab Adamo descendit, immergitur, illudque informat, tunc enim hæc anima incipit esse pars filii Adami, in quo tamquam radice tota natura humana corrupta & maledicta fuit.

17 Hoc declarat August. 5. contra Julian. cap. 3. exemplo aquæ, quæ licet ex purissimo & limpidissimo fonte promanet, si tamen in vas immundum recipiatur, ab eo contrahit sordes & immunditiam: ita similiter, etsi anima purissima a Deo per creationem exeat, quia tamen carni immundæ, & ab Adamo per seminalem propagationem derivatæ, unitur per generationem, ex tali unione peccatum originale contrahit, & ut loquitur S. Doctor, *in carne sicut aqua in vase vitiato corrumpitur.*

Quarto sic discurrebant Pelagius & Julianus apud Augustinum lib. 2. de nuptiis & concupisc. cap. 18. & lib. 3. contra Julian. cap. 24. *Non peccat iste qui nascitur, non peccat iste qui genuit, non peccat ille qui condit: per quæ igitur rimas inter tot præsidia, peccatum, furis ingressum?* Cui argumento lepide & egregie respondet S. Doctor ibidem: *Quid quærit latentem rimam, cum habeat apertissimam januam? Per unum hominem, ait Apostolus; per unius delictum, ait Apostolus: per unius hominis inobedientiam, ait Apostolus; quid quærit amplius, quid quærit apertius, quid quærit incultatius?*

18 Quinto arguebat Julianus apud Augustinum lib. 2. contra ipsum in principio, & lib. 3. de peccat. meritis cap. 3. *Si in baptismate peccata omnia remittuntur, non possunt nati de renatis trahere originale peccatum: non possunt enim parentes quod non habent in liberos transfundere.*

Sed respondet Augustinus, quod sicut triticum humana diligentia purgatum, generat aliud triticum non purgatum, sed paleis & aristis involutum, quia eodem modo natum est triticum seminatum: ita quia parentes nati sunt ex Adam cum peccato originali, etiam si per baptismum fuerint ab illo purgati, nihilominus postea generant filios suos infectos peccato originali, in quo & ipsi nati sunt. Quando vero subditur, parentes id quod non habent non posse in liberos transfundere, distinguendum est: id quod non habent, nec formaliter nec virtualiter, concedo: id quod non habent formaliter, si habeant illud virtualiter, nego: parentes vero, etsi quando generant, per baptismum a peccato originali mundati sint, subindeque in se formaliter illud non habeant, virtualiter tamen illud præhabent in virtute seminis & concupiscentiæ naturæ corruptæ, quæ sunt causæ sive instrumenta generationis, seu unionis animæ cum corpore, per quam peccatum originale contrahitur.

19 Sexto objiciebat Julianus apud Augustinum locis citatis: Si peccatum originale per generationem traduceretur in posteros, sequeretur usum matrimonii fore illicitum, quippe qui esset causa peccati: Sed hoc est falsum, & ad hæresim Manichæorum pertinet: Ergo & illud.

Huic potissimum argumento confidebat Julianus, eoque se victorem putabat, unde Augustinum Manichæorum hæresi infectum asserebat. Sed facile respondetur negando sequelam, quia peccatum originale non sequitur ex generatione carnali, secundum se sumpta, seu quatenus est a parentibus tamquam a causa proxima, sed in quantum est originaliter a primo parente, scilicet Adamo, a quo primordialiter decisum est semen, quod est instrumentum generationis; unde defectus culpæ originalis, in ipsum Adamum tamquam in propriam causam, non vero in parentes proximos reducendus est. Sicut disputatione præcedenti dicebamus, quod licet Deus moveat ad materiale peccati, ex quo resultat formale; propterea tamen non censetur esse causa peccati; quia formale non resultat ex materiali; prout est a Deo movente, sed ut procedit a voluntate creata, ut deficiente, & operante difformiter ad regulas morum.

Addo quod non semper tenetur homo cessare ab actione propria, propter alienum malum prævisum; quia potest habere justam causam prosequendi jus suum, etiam cum periculo & certitudine talis mali; præsertim cum illud non ex vi suæ actionis, sed aliunde consequitur: unde cum bonum commune naturæ humanæ, quod in propagatione ejus consistit, det conjugatis justam causam vacandi generationi, non peccant in usu matrimonii, quamvis sciant damnum aliquod ex illo in prole sequendum.

20 Denique contra fidem Catholicam de existentia peccati originalis objici potest hoc difficile argumentum. Omne peccatum est voluntarium: Sed peccatum originale in infantibus voluntarium esse nequit, cum illi usu rationis & liberi arbitrii careant: Igitur non est peccatum.

Hoc

Hoc etiam argumentum urgebat olim Julianus contra Augustinum, ut locis supra citatis refertur: nam Juliano inquirenti de parvulis, *per quid subjiciebantur diabolo quos Deus fecit?* & Respondente Augustino *per peccatum, non per naturam*: instabat Julianus in hunc modum: *Sed ut non potest esse sine sexibus fœtus, ita nec sine voluntate potest esse peccatum.* Quibus verbis, etsi laconicis, totum difficultatis propositæ pondus implicabat, adeoque subtilissimum Augustini ingenium comprimebat, ut se illam superare non posse ingenue fateretur. Unde ut plane & perfecte resolvi possit, articulum sequentem subjicio.

ARTICULUS II.

An & quemodo peccatum originale voluntarium sit.

21 RAtio dubitandi est, primo quia voluntarium est illud quod est a principio intrinseco, cum cognitione: Sed peccatum originale non est in parvulis a principio intrinseco, sed ab extrinseco, scilicet Adamo, quin & absque ulla cognitione, cum usu rationis careant: Ergo non est ipsis voluntarium.

Secundo: Voluntarium liberum, de quo in præcedenti loquimur, debet esse in potestate voluntatis illius cui voluntarium dicitur, ut sit vel non sit; At peccatum originale non est in potestate voluntatis parvulorum: Ergo non est ipsis voluntarium seu liberum.

Tertio: Ut illud quod sit voluntate alterius sit mihi voluntarium, necesse est ut ego voluntatem meam & vices meas illi commiserim: Sed posteri Adami in ipsum propriam voluntatem non transtulerunt quoad conservationem vel amissionem justitiæ originalis, cum non essent quando Adam fuit creatus: Ergo privatio justitiæ originalis, in qua peccatum originale consistit, ipsis voluntaria non est.

§. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

22 PRo resolutione hujus gravissimæ difficultatis, & Catholicæ veritatis defensione, quædam breviter hic observanda sunt. Primo notandum est, duplex esse voluntarium: unum consistens in actuali voluntatis exercitio, quod dicitur voluntarium formale, quo pacto omnes actus quos voluntas elicit vel imperat, dicuntur voluntarii: aliud quod se habet ut terminus & effectus prædicti exercitii, & voluntarium terminative appellatur; quomodo habitus vitii aut virtutis, ex præcedentibus actibus voluntatis causati, voluntarii dici possunt.

23 Notandum secundo, peccatum dupliciter sumi posse: primo pro actu qui fit contra legem Dei, & peccatum actuale appellatur, ratione cujus homo dicitur peccans: secundo pro eo quod relinquitur transacto actu peccati, ratione cujus homo vere & formaliter dicitur & est peccator; quod vocari solet peccatum habituale, non quod revera habitus sit, sed quia habet esse per modum permanentis, est enim macula ipsa, quæ in privatione nitoris gratiæ consistit, de qua disputatione sequenti. Et hoc peccatum rursus dividitur in personale, quod resultat in anima ex peccato actuali propria voluntate commisso, & originali, quod ex voluntate capitis derivatur. Ex quo intelliges, non eodem modo omne peccatum esse voluntarium: actuale enim petit actualiter procedere a voluntate; habituale vero personale, non petit actualem voluntatis influxum, sed sufficit quod ab illa per actum proprium aliquando processerit, & talis actus retractatus aut dimissus non fuerit: ad originale vero, cum non sit propria voluntate commissum (alias non originale, sed personale peccatum esset) non exigitur quod sit voluntarium parvulis taliter quod ab illis per actum proprium processerit, sed sufficit quod illis competat ex vi actus voluntatis alienæ, capitis scilicet, quæ tamen illorum voluntas aliquo modo reputatur.

24 Notandum tertio, aliquid posse dici alteri voluntarium dupliciter, physice scilicet, & in ordine ad propriam ipsius voluntatem; & moraliter in ordine ad voluntatem alterius, in quo propria voluntas moraliter continetur: sic voluntas curatoris vel tutoris, moraliter censetur esse voluntas pupilli aut minoris, ut constat ex *L. Cum plures §. quæ bona fide, ff. de administ. & peric. tutor.* Item voluntates filiorum impuberum censentur a jure contineri moraliter in voluntate patris, adeout is possit pro eis testari, non tantum in bonis quæ ab ipso testatore accipiunt, sed in omnibus quæ aliunde acquisierit: *L. Sed si plures §. ad substitutos, ff. de vulg. & pupill. substit.* His præmissis

Dico, peccatum originale ad posteros Adami descendens, ipsis esse voluntarium, non formaliter per modum exercitii, sed terminative per modum effectus; non quidem physice ex ordine ad propriam uniuscujusque voluntatem, sed moraliter ex ordine ad voluntatem Adami, continentis per modum capitis omnium hominum voluntates.

Prima pars est certa, quia de fide certum est peccatum originale esse vere & proprie peccatum, ut ex variis Scripturæ locis colligitur, in quibus peccatum & iniquitas absolute & simpliciter appellatur. Daniel. 9. *Ut delenetur iniquitas, & finem accipiat peccatum*, idest originale, ut ex multis Rabbinorum collegit Galatinus lib. 9. de arcanis cap. 18. Joan. 3. *Ecce Agnus Dei, qui tollit peccatum mundi*, idest originale peccatum, quod *mundi peccatum* appellatur, quia toti mundo, idest omnibus hominibus, commune est: qua etiam de causa, *peccatum conditionis humanæ* a D. Hieronymo appellatur. Item Levit. 12. puerpera jubetur offerre sacrificium pro peccato; quod de peccato originali plures ex SS. Patribus exponunt. Sed de ratione peccati est quod sit voluntarium, quia moralitas, quæ per bonitatem & malitiam dividitur, supra voluntarii rationem fundatur: Ergo peccatum originale debet voluntarium esse. Unde D. Augustinus lib. 1. retract. cap. 13. explicans quod aliquando dixerat, requiri scilicet voluntarium ad peccatum, & nullo modo esse peccatum, si non sit voluntarium, ait hoc etiam esse verum de peccato originali. Idem dicit lib. 2. de nuptiis & concupiscentia. 25

Secunda vero pars, quæ asserit illud non esse voluntarium formaliter, seu per modum exercitii, sed terminative tantum, etiam liquet: ut enim diximus in secundo notabili, peccatum originale non est de genere peccati actualis, sed de genere habitualis; quippe quod non consistit in aliquo actu, vel actuali omissione a parvulis exercita, ut est per se notum, sed in termino & effectu in illis ex peccato Adami relicto: Atqui peccata habitualia solum sunt voluntaria terminative, tamquam effectus seu termini ex peccato actuali relicti: Ergo & peccatum originale. 26

Dices: Peccatum originale est formaliter peccatum: Ergo formaliter voluntarium, & non tantum terminative. 27

Sed nego consequentiam: licet enim ratio voluntarii, utpote moralitatis fundamentum, ad omne peccatum requiratur, non tamen est necesse utriusque denominationem eodem modo alicui convenire: ostendimus enim supra disp. 3. art. 4. aliqua, quæ solum denominantur voluntaria in causa, denominari peccata absolute & in se, & aliqua quæ formaliter sunt peccata, solum interpretative voluntaria esse.

Tertia denique pars, quæ dicit peccatum originale non esse voluntarium physice parvulis, in ordine ad propriam ipsorum voluntatem, sed dumtaxat moraliter per ordinem ad voluntatem Adami, continentis per modum capitis omnium hominum voluntates, expresse docetur a D. Thoma hic art. 1. sic dicente: *Homines ex Adam derivati sunt tamquam multa membra unius corporis: actus autem unius membri corporalis, puta manus, non est voluntarius voluntate ipsius manus, sed voluntate animæ, quæ primo movet membrum: unde homicidium quod manus commisit, non imputaretur manui ad peccatum, si consideretur manus secundum se, ut divisa corpore, sed imputatur ei in quantum est aliquid hominis, quod movetur a primo principio motivo hominis. Sic igitur inordinatio quæ est in isto homine ex Adam generato, non est voluntaria voluntate ipsius, sed voluntate primi parentis, qui movet motione generationis omnes qui ex ejus origine derivantur, sicut voluntas anima movet omnia membra ad actum.* 28

Quibus verbis S. Doctor aperte declarat, quod sicut percussio facta per manum est voluntaria, non per voluntatem existentem manu, sed per voluntatem totius suppositi, cujus manus est pars; ita peccatum originale a pueris contractum, habet esse voluntarium, non per voluntatem physice in illis existentem, sed per voluntatem Adami, in quo velut in capite totius humanæ communitatis omnium hominum voluntates moraliter continentur.

Advertendum est tamen, voluntatem Adami secundum se sumptam, non sufficere, ut ea sit nobis voluntarium peccatum originale; alias enim fieri non posset ut in Adamo non peccavissemus, nec esset major ratio, cui potius primum Adæ peccatum nobis imputaretur, quam alias; sed insuper requiri ex parte Dei decretum, quo statuerit voluntatem Adæ esse habendam pro voluntate posteritæ rorum, quantum ad conservationem vel amissionem justitiæ originalis. Ratio est, quia ut peccatum originale sit nobis voluntarium voluntate Adami, non sufficit ut ille sit caput naturale, sed requiritur etiam ut sit caput morale: Sed ad hoc necessarium fuit prædictum Dei decretum; nam esse caput morale non habuit Adam ipso jure naturæ, sed divina institutione, quæ tale decretum includit: Ergo &c. Præterea ex parte Adami necessarium fuit, ut illud decretum ipsi manifestaretur; alioquin invincibiliter ignorasset, se operari ut caput morale omnium hominum, subindeque non potuisset ut caput naturæ delinquere, sed solum ut particularis persona. 29

Confirmatur: Hoc ipso quod Adamus peccavit ut caput, 30

put, gravius deliquit, quam si ut particularis persona peccasset, sicut docet D. Thomas 3. p. qu. 1. art. 4. Atqui major hæc gravitas nequit ipsi imputari, nisi sit voluntaria, nec potest ipsi voluntaria esse, nisi sit ei nota talis circumstantia, si enim nullo modo sit prævisa vel cognita, nequit ei imputari: Ergo ut delinqueret tamquam caput naturæ, necessarium fuit ut cognosceret Dei ordinationem, qua fuit constitutus caput morale suæ posteritatis.

31 Ex quo intelliges, pactum inter Deum & Adamum intercessisse, ut si obediret, non tantum ipse justitia originali potiretur, sed ex ipso ad omnes ejus posteros transiret; si vero peccaret, talem pro se & pro tota posteritate justitiam amitteret: nam ordinatio illa Dei de transfundenda aut non transfundenda justitia originali ex conditione adimpletionis divini præcepti, cognita ab Adamo, & ab ipso acceptata, habet rationem pacti, unde in Scriptura eo nomine appellatur, ut patet ex illo Oseæ 6. *Ipsi sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi prævaricati sunt omnes.* Quæ de prædicto pacto, quod in paradiso cum Adamo transgressi sumus, intelligunt Hieronymus, Cyrillus, Prosper, & alii super hunc locum, idque sonant verba illa, *ibi prævaricati sunt omnes*, scilicet in paradiso, ubi Adam prævaricatus est.

§. II.

Solvuntur argumenta initio proposita.

32 EX dictis etiam habes solutionem argumentorum, quæ in ratione dubitandi initio articuli proposuimus. Ad primum enim respondetur, peccatum originale, eo modo quo est voluntarium, esse a principio intrinseco cum cognitione: cum autem non sit voluntarium nobis physice & per actum propriæ voluntatis, sed moraliter tantum, per ordinem ad voluntatem Adami, modo supra explicato, non est necessarium ut procedat ex principio intrinseco proprio, & ex propria cognitione, sed satis est ut procedat a principio intrinseco Adæ, quod etiam est quodammodo intrinsecum nobis, eo quod Adam sit principium naturæ humanæ, & caput nostrum, non solum naturale, sed etiam morale. Unde

33 Ad secundum dicendum est voluntarium personale debere esse in potestate voluntatis propriæ illius cui voluntarium dicitur; voluntarium vero capitale, solum debere esse in potestate voluntatis capitis continentis moraliter membrorum voluntatem: quare cum peccatum originale non sit parvulis voluntarium voluntate personæ, sed dumtaxat voluntate capitis naturæ humanæ, non requiritur quod sit in potestate illorum hunc defectum habere vel non habere, sed sufficit quod fuerit in potestate Adami peccare vel non peccare. Solutio est D. Thomæ in 2. dist. 30. qu. 1. art. 2. ad 1. ubi sic ait: *Peccatum originale, cum non sit vitium personæ ut personæ est, sed quasi per accidens, in quantum persona habet talem naturam, idcoeo oportet quod sit in potestate hujusmodi personæ, hunc defectum habere vel non habere, sed sufficit quod sit in potestate alicujus qui est caput in natura illa.*

34 Ad tertium dicatur, quod ut peccatum originale sit hominibus voluntarium voluntate capitis, non requiritur quod ipsi voluntatem & consensum suum quoad conservationem vel amissionem justitiæ originalis in Adamum transtulerint; sed sufficit quod Deus constituens illum caput nostrum naturale & morale, posuerit in illo omnium nostrum voluntates: nam cum sit rerum omnium nostrarum supremus Dominus & gubernator, magisque habeat in sua potestate voluntates nostras quam nos ipsi, jure suo absque nostro consensu potuit statuere, ut voluntas Adæ esset voluntas nostra, quoad conservationem vel amissionem justitiæ originalis; non quidem quatenus personæ singulares sumus, nam sic quilibet habet propriam voluntatem; sed quatenus sumus partes & membra totius multitudinis hominum, a primo parente humanam naturam accipientium.

35 Potestque hoc confirmari & illustrari exemplo ex civilibus desumpto: videmus enim in rebus humanis & civilibus, quod princeps & legislator potest voluntates plurium in unam alicujus transferre, ita ut quidquid ab isto factum fuerit, ab illis etiam fieri & approbari censeatur; ut patet in pupillis & minoribus, quorum voluntates ex jussu principis, & legum dispositione, in voluntatem curatoris vel tutoris transferuntur, etiam illorum consensu inexpectato. Quod si in legislatore & principe creato hæc invenitur facultas, a fortiori concedenda est Deo supremo principi & legislatori, qui ex se majus & excellentius habet nostrarum voluntatum dominium, quam quælibet humana potestas, & quam nos ipsi, juxta illud D. Augustini de corrept. & gratia cap. 14. *Magis habet Deus in potestate hominum voluntates, quam ipsi suas.*

36 Adverte tamen hoc inter Deum & principem creatum intercedere discrimen, quod Deus unam voluntatem ita potest cum alia unire, ut peccatum unius alteri imputetur, sicut de facto voluntates omnium hominum cum voluntate Adami ut capitis moraliter ita conjunxit, ut illius inobedientia & peccatum omnibus ejus posteris imputetur; in principe vero vel legislatore creato non est facultas uniendi alienas voluntates in ordine ad effectus ita intimos, sicut necesse est ad peccandum, sed solum in ordine ad alios externos, qui humanæ potestati subduntur. Ratio vero hujus discriminis manifesta est: cum enim peccatum non contineat nisi aversionem ab ultimo fine, ille dumtaxat potest unam voluntatem cum alia unire, taliter quod peccatum unius alteri imputetur, qui potest utramque ad prædictum finem ordinare, & circa talem ordinationem quicquid voluerit disponere; quod esse proprium solius Dei manifeste constat.

Quæres, an de potentia absoluta potuerit Adamus, vel quilibet alius constitui caput morale illorum, quorum non esset caput naturale; ita ut illorum voluntates in ejus voluntatem transferrentur, & consequenter in illo peccarent, quamvis extra causas existerent, quando caput delinqueret? 37

Respondeo affirmative cum Magistro Herrera lib. 1. de conceptione cap. 8. §. 3. & Basilio Legionensi relect. 3. difficult. 2. contra Zumel hic artic. 1. Montesino artic. 4. qu. 9. n. 140. ubi pro se refert Medinam & Curielem.

Probatur breviter: Non ideo in Adamo peccante peccavimus, atque ex illo peccatum contraximus, quia in illo fuimus ut in capite naturali, sed quia voluntates nostræ in ejus voluntatem fuerunt translatæ: Sed potuit Deus voluntates nostras in Adami voluntatem transferre, absque eo quod in illo ut in naturali capite physice contineremur, etiamsi existeremus jam extra causas: Ergo potuit esse nostrum caput morale, quamvis caput nostrum naturale non esset, etiam respectu illorum qui jam extra causas existerent. Major constat ex dictis, Minor autem probatur. Ratio a priori cur Deus posterorum voluntates in Adami voluntatem transferre potuit, est supremum dominium quod habet in nostras voluntates: Sed Deus non minus gauderet supremo dominio in ordine ad illos qui in Adamo physice non continerentur, quam respectu illorum qui physice continentur: Ergo sicut potuit illorum consensum in Adami voluntatem transferre, ita potuit in eam transferre voluntatem illorum qui in Adamo ut in capite naturali non continerentur, quamvis extra causas existerent. 38

Confirmatur: Ego ob dominium quod habeo supra proprios actus, possum consensum meum in alterius voluntatem transferre, ita ut quod ipse fecerit, a me factum censeatur, etsi in illo physice non continear: Sed Deus magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas, ut supra ex Augustino diximus: Ergo absque præsupposita physica continentia, poterit unius consensum in alterius voluntatem transferre. 39

Dices primo: Augustinus Epist. 23. ad Bonifacium, rationem reddens cur parvulus trahat reatum ex Adamo quod expiationis gratia solvit, non alium assignat, nisi *quia unus erat cum illo, & in illo; quando quod traxit admissum est*: Ergo sentit necessarium esse, ad hoc ut unus in alio peccare dicatur, & ex illo trahat reatum, quod in illo physice, & tamquam in capite naturali continetur. 40

Sed facile respondetur, Augustinum non assignasse rationem illius quod potuit contingere de potentia absoluta, sed solum illius quod de facto contigit, & secundum istum ordinem rerum, juxta quem non fuit Adamus constitutus caput morale, nisi respectu illorum quorum etiam fuit caput naturale: ex quo non sequitur Deum non potuisse aliter facere de potentia absoluta.

Dices secundo: Peccare in aliquo supponit esse in illo: Sed qui in Adamo physice non contineretur, non esset in illo, nec formaliter nec virtualiter: Ergo non posset in illo peccante peccare. 41

Respondeo distinguendo Majorem: Supponit esse in illo physice vel moraliter, concedo Majorem; physice semper, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: qui in Adamo physice non contineretur: non esset in illo physice, concedo; moraliter, nego. Nam sicut ego transferens meum consensum in alterius voluntatem, sum in illo moraliter, ita ut illo aliquid efficiente, a me factum existimetur, etsi in illo physice non continear; ita Deo, ob supremum dominium quo gaudet, meum consensum transferente in alterius voluntatem, moraliter sum in illo, adeo ut quod ille præstiterit, a me factum reputetur.

Instabis: Ex hoc sequitur quod posset aliquis adultus peccare in capite, in quo ejus voluntas moraliter continetur, & simul propria voluntate tale peccatum detestari: quod videtur absurdum. 42

Sed negatur sequela: quia ut peccatum capitis adulto imputetur, necessarium est quod tale peccatum sit illi voluntarium moraliter: eo autem ipso quod propria voluntate capitis voluntati opponatur, & illius peccatum retractet, vel illi efficaciter resistat, peccatum capitis non est

est illi voluntarium moraliter, & consequenter non peccat in capite. Quod duplici exemplo declarari potest. Primum est in parvulis, qui in instanti conceptionis peccatum originale ex Adamo contrahunt; si tamen Deus alicui illorum auxilium præberet, quo in tali instanti elicueret actum efficacem dilectionis supernaturalis; Deumque super omnia diligeret, non contraheret peccatum originale, eo quod per talem actum peccatum capitis, quatenus fuit suum, efficaciter retractaret, & consequenter impediret ne illud influxum moralem exerceret, peccatum originale in se transfundendo.

43 Aliud exemplum est: Si ego meum consensum in alium transferrem quoad percussionem alicujus v. g. & voluntatem meam non retractarem, illius percussio, mea reputaretur: si vero priusquam alter percussionem exequeretur, meum consensum retractarem, percussionemque efficaciter detestarer, illa mihi non imputaretur in foro interiori, nec mihi esset voluntaria moraliter. Idem cum proportione in casu proposito dicendum est: si enim adultus peccatum capitis, in quo ejus voluntas moraliter continetur, per actum propriæ voluntatis non retractet, & voluntati capitis non se opponat, ejus peccatum imputatur illi; secus autem, si per actum propriæ voluntatis ei resistat, ejusque peccatum detestetur; tunc enim peccatum capitis non est illi voluntarium moraliter.

ARTICULUS III.

Quomodo peccatum originale per generationem in posteros Adæ traducatur?

44 CErtum est, peccatum originale per generationem & seminalem propagationem ab Adamo traduci in posteros: ut enim ait S. Thomas hic quæst. 81. art. 1. ad 2. *Per virtutem seminis traducitur humana natura a parente in prolem; & secundum eamdem naturæ infectio: ex hoc enim fit ipse qui nascitur consors culpæ primi parentis, quod naturam ab eo sortitur per quamdam generativam motionem.* Unde Job 14. dicitur: *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es?* Quibus verbis (ut advertit idem S. Doctor 4. contra gent. cap. 10.) denotatur quod ex immunditia humani seminis, aliqua immunditia (peccati scilicet originalis) ad hominem ex semine conceptum pervenit. Sed gravissima difficultas est, quomodo mediante semine, quod est substantia quædam corporea, peccatum originale ab Adamo traduci possit in posteros, & productio gratiæ seu justitiæ originalis impediri?

45 Prima sententia docet in humano semine inesse aliquam qualitatem morbidam, aut infectionem realem ei superadditam, & ab Adamo derivatam, quæ peccatum originale causat, sicut in semine leprosi est quædam corruptio quæ est principium lepræ. Ita Gregorius, Richardus, Henricus, & alii qui talem qualitatem non ex peccato Adami, sed ex serpentis sibilo venenoso fuisse derivatam asserunt.

Verum hæc sententia, seu potius delirium, a Theologis communiter rejicitur: tum quia talis qualitas videtur omnino fictitia & chimærica: tum etiam quia dato quod sibilus venenosus serpentis illam potuisset caussare, eam solum produxisset in Eva, cum qua serpens colloquium miscuit, non vero in Adamo, cum quo sermonem non habuit. Et dato quod in ipso qualitatem illam caussasset, unde, quæso, potuisset tam fortes & validas obtinere radices, ut tot annorum curriculis firma perseveraisset, nisi Deo speciali concursu illam conservante? quod nefas videtur divinæ providentiæ attribuere. Unde

Secunda sententia asserit in semine hominum in natura lapsa, secluſa omni qualitate morbida superaddita, esse virtutem instrumentalem, seu qualitatem productivam peccati originalis, & derivatam ab Adamo tamquam a caussa principali. Cui sententiæ favere videtur S. Thom. hic qu. 83. art. 1. in corp. ubi sic ait: *Peccatum originale fuit in Adamo, sicut in prima caussa principali . . . . in semine autem corporali est peccatum originale, sicut in caussa instrumentali.* Et qu. 4. de malo art. 1. ad 9. agnoscit in semine intentionalem virtutem, ratione cujus in illo continetur peccatum originale, ad modum quo color est in aere, & anima in semine.

46 Hic tamen dicendi modus difficilis apparet; Nam qualitas fluida, motioque intentionalis, non possunt de novo existere, nisi etiam existat principium efficiens illarum: Sed modo Adamus & peccatum ejus actuale non existunt: Ergo Adamus per suum peccatum nequit esse caussa efficiens qualitatis fluidæ vel motionis intentionalis in semine humano, qua mediante peccatum originale in posteris producat.

Explicatur amplius: Vel qualitas illa fluida existeret habitualiter in semine, vel solum tunc quando a generante deciditur, & generationi applicatur? Non primum, tum quia permanentia habitualis non convenit fluidæ qualitati, tum etiam quia jam incideretur in sententiam supra confutatam de qualitate morbida. Nec secundum, quia quando semen deciditur, Adamus non existit, nec peccatum illius, & consequenter nequit ab illo effici, physiceque causari qualitas prædicta: Ergo talis qualitas & motio intentionalis sunt impossibiles.

Ut ergo vera sententia, & germana mens D. Thomæ 47
percipiantur, notandum est ex Ferrariensi 4. contra gent. cap. 5. Concedo hic quæst. 81. art. 1. Lyrano super cap. 5. Epist. ad Roman. Salmanticensibus hic disp. 14. dub. 3. §. 3. & Thoma Leonardi in libro quem nuper edidit de triplici statu naturæ, lib. 2. cap. 15. quod quia Adamo data fuit justitia originalis non pro se tantum, sed sub eo pacto, ut si in innocentia permaneret, in omnes posteros, qui per seminalem propagationem ab eo descenderent, simul cum natura & per ipsum generationis actum illa propagaret, consequenter in semine ejus fuit virtus instrumentalis justitiæ originalis caussativa, quæ per primum Adæ peccatum ab ipso fuit ablata, ut docet Sanctus Thomas qu. 4. de malo artic. 1. ad 9. cujus verba infra referemus. Unde sicut in statu innocentiæ duplex consideranda esset ratio in semine Adami; una naturalis & quasi propria, secundum quam esset instrumentum generantis in ordine ad naturam secundum se communicandam; alia quasi supernaturalis, seu divinitus superaddita, secundum quam se haberet ut instrumentum Dei in ordine ad propagandam cum natura justitiam originalem: ita post peccatum in eodem semine Adami, & posterorum ab ipso descendentium, duplex ratio seu munus reperitur; unum naturale, quatenus habet esse instrumentum generationis & propagationis naturæ; hæc enim ratio seu perfectio, sicut & alia naturalia, non sunt amissa per peccatum; aliud accidentale & extrinsecum, quatenus est instrumentum Adami peccantis ad communicandum defectum originalis justitiæ, in quo, ut infra dicemus, peccatum originale conſistit. Primum ei convenit ratione suæ naturalis & positivæ perfectionis: secundum vero habet ex privatione supra dicti vigoris instrumentalis, justitiæ originalis productivi, caussata ex peccato ipsius primi parentis. Videmus enim in caussalitatibus hanc servari rationem, quod quicquid perfectionis in effectu reperitur, totum tribuitur perfectioni caussæ, quicquid vero est defectus & imperfectionis, in ejus defectum reducitur, sicut quicquid est vitalitatis, actualitatis, & motus in claudicatione, animæ & virtuti ejus motivæ tribuitur; quicquid autem est obliquitatis & defectus, reducitur in tibiam claudam & infirmam. Quæ doctrina desumpta est ex D. Thoma, loco citato de malo, ubi hæc scribit: *Ex peccato primi parentis destituta est caro ejus illa virtute, ut ex ea posset decidi semen, per quod originalis justitia in alios propagaretur. Et sic in semine defectus hujus virtutis est defectus moralis corruptionis, & quædam intentio ejus; sicut dicimus intentionem coloris esse in aere, & intentionem animæ esse in semine. Et ex hoc etiam est ibi virtus ad similem imperfectionem: sicut est ibi virtus ad productionem humanæ naturæ in prole generata.* Quibus verbis Sanctus Doctor tria docet: Primum, in semine hominis fuisse in statu innocentiæ virtutem instrumentariam productivam justitiæ originalis, qua in pœnam peccati primi parentis privatum & destitutum fuit. Secundum, in statu naturæ corruptæ semen, ut tali virtute destitutum, esse instrumentum quo Adam transfundit peccatum originale in posteros. Tertium, privationem virtutis productivæ naturæ cum justitia originali esse corruptionem & infectionem seminis, & veluti quamdam virtutem intentionalem peccati originalis. Quare non parum hallucinantur illi, qui existimant Sanctum Thomam in semine humano qualitatem fluentem peccati originalis productivam admittere; hoc enim ab ejus mente penitus alienum est, cum expresse dicat loco citato: *Defectus hujus virtutis (productivæ justitiæ originalis) est defectus moralis corruptionis, & quædam intentio ejus, &c.* Unde Cajetanus hic q. 81. art. 1. sic ait: *Non oportet aliquam intentionalem qualitatem in semine fingere, qua productivum sit culpæ: hoc enim nec somniavit Auctor; cum culpa nihil entitatis sit, & concomitanter fiat, & sufficiens sit semen defectum a natura destituta justitia originali. Verba autem Auctoris in quæst. 4. de malo art. 1. ad 9. non significant oppositum, sed quod privatio justitiæ originalis in semine, illo modo quo in semine salvatur, ex defectu spectat ad genus moris virtualiter, non quia est actu moralis, sed quia rendit ad tale peccatum; & sic ista privatio est quadam intentio mali moralis, & malum morale est in ea intentionaliter, sicut color in aere, & anima in semine. Et tenet similitudo quoad hoc, quia intentio ordinatur ad illud cujus dicitur intentio; non quoad esse entia positiva, cum hoc de privatione dici non possit, etiamsi fingendi detur licentia.*

Quæres, an semen humanum, ut descendens primordialiter ab Adamo, & ut carens prædicto vigore, seu virtute instrumentali productiva justitiæ originalis, dici possit caussa instrumentalis physica peccati originalis?

Respondeo affirmative cum Salmanticensibus supra citatis: quia semen defectuosum ratione talis privationis continet peccatum originale, eo proportionali modo quo 48
ratione

ratione naturalis virtutis continet naturam humanam, & sicut ratione vigoris contineret justitiam originalem, scilicet virtualiter. Cum enim peccatum originale sit quid privativum, & in privatione justitiæ originalis consistat, ut infra dicemus, sufficit ad illius efficientiam vis ut ita dicamus privativa: nam si virtus positiva caussæ continet perfectionem positivam effectus, non est cur privatio virtutis caussæ non contineat defectum privativum qui reperitur in effectu, cum ubi affirmatio est caussa affirmationis, negatio sit caussa negationis.

49 Neque obstat quod privatio justitiæ originalis, in qua peccatum originale consistit, sit major privatio, seu privatio majoris perfectionis, quam privatio prædicti vigoris: quia sicut in positivis non requiritur quod virtus instrumenti adæquet formaliter perfectionem effectus (hoc enim soli caussæ principali proprium est) ita in privativis non est necesse quod defectus instrumenti formaliter adæquet defectum in effectu productum. Unde sicut vigor ille residens in semine, licet formaliter non adæquaret justitiam originalem, posset illam per modum instrumenti transfundere; sic defectus ejusdem vigoris, etiamsi formaliter sit minor quam defectus ipsius justitiæ originalis, potest eum per modum instrumenti communicare; habet enim se, ut dicebamus, defectus vigoris ad justitiæ originalis defectum, sicut ipse vigor se haberet ad justitiam originalem.

50 Non obest etiam huic continentiæ, semen esse quid corporeum & materiale, sicut neque id continentiæ justitiæ originalis obesset: nam licet peccatum non possit esse in re ita materiali & corporea, formaliter tamquam in subjecto aut tamquam in caussa effectiva principali, bene tamen virtualiter, sicut in caussa instrumentali, ut explicat D. Thomas hic art. 1. ad 3. in 1. dist. 30. q. 1. art. 2. ad 4. his verbis: *Dicendum quod licet semen non habeat in se infectionem culpæ in actu, habet tamen in virtute, sicut etiam patet quod ex semine leprosi generatur filius leprosus, quamvis in ipso semine non sit lepra in actu, est enim in semine virtus aliqua deficiens, per cujus defectum contingit defectus lepræ in prole. Similiter ex hoc ipso quod in semine est talis dispositio, qua privatur illa impassibilitate & ordinabilitate ad animam, quam in primo statu corpus humanum habebat, sequitur quod in prole, quæ est susceptiva originalis peccati, efficiatur originale peccatum in actu.*

51 Ad complementum hujus quæstionis placet hic subnectere verba Augustini epist. 29. ad Hieronymum, ubi faceto Apologo disputationem illam concludit. *Cum* (inquit) *aliquis ruisset in puteum, ubi æqua tantum erat, qua cum magis exciperet ne moreretur, quam suffocaret ne loqueretur, accessit alius, & dixit ei, quomodo huc cecidisti? At ille dixit, obsecro cogita quomodo hinc me liberes, & non quomodo huc ceciderim quæras.* Ita quoniam ex fide Catholica constat, de peccato originali tamquam de puteo infantis animam Christi gratia liberari, satis nobis esse debet, quod modum quo salva fiat noverimus, etiamsi nunquam quomodo in malum illud devenerit, perfecte cognoscamus.

ARTICULUS II.

An Adamus per quodcumque peccatum, quomodo esset primum, traduxisset in posteros culpam originalem?

52 PArtem negativam tenent Alensis 2. p. qu. 22. membro 3. artic. 3. Catharinus opusc. de peccato origin. parte ultima, Suarez de opere sex dierum lib. 6. cap. 13. n. 8. Meratius disp. 14. de peccatis sect. 4. & 5. & alii Recentiores, existimantes ex vi divinæ legis, & pacti cum Adamo initi, solum dumtaxat peccatum comedendi de ligno vetito potuisse ad nos ex Adamo derivari, & hoc derivatum fuisse, etiamsi non fuisset primum, sed alia præcessissent; atque adeo caussalitatem peccati originalis nequaquam fuisse alligatam illi peccato, quia primo, sed quia talis speciei, scilicet gulæ.

§. I.

Sententia affirmans ut probabilior eligitur.

DIco tamen, primum Adami peccatum fuisse caussam traductionis culpæ originalis, non quia tale, quia primum: unde si quodvis aliud prius commississet, totam humanam infecisset naturam. Ita communiter docent nostri Thomistæ hic, quos sequuntur Durandus, Curiel, & alii.

53 Probatur primo ex D. Thoma in 2. dist. 33. in fine in expositione litteræ ad secundam difficultatem, ubi sic ait: *Dicendum quod hoc est per accidens quod* (peccatum gulæ) *tale nocumentum naturæ humanæ intulit: quia similiter suit primum peccatum quod naturam humanam vitiavit . . . . quodcumque autem aliud peccatum fuisset hoc modo primum, etiam similem effectum habuisset, sive fuisset peccatum operis, sive voluntatis.* Quo nihil clarius & expressius in favorem nostræ assertionis dici potest. Item docet eadem distinct. qu. 1. art. 1. dist. 21. qu. 2. art. 2. ad 2. ibidemque ad Annibal. art. 4. ad 2. Ad Rom. 5. lect. 3. De malo q. 4. art. 8. & 2. 2. qu. 163. art. 3. ad 2.

Probatur secundo ratione ex locis citatis desumpta. Id- 54
circo primum Adæ peccatum traducitur in posteros, quia per illud primus homo amisit justitiam originalem, quæ erat quoddam donum gratuitum, toti humanæ naturæ divinitus in primo parente collatum: Sed per quodcumque aliud peccatum mortale, si fuisset primum, amississet primus homo justitiam originalem; nam justitia originalis, utpote includens ipsam gratiam sanctificantem, erat incompossibilis cum quovis peccato mortali: Ergo quodcumque peccatum mortale ab Adamo commissum, si fuisset primum, fuisset in posteros traductum, subindeque fuisset caussa originalis peccati.

Dices: Adamus per quodcumque mortale peccatum, si 55
fuisset primum, amississet quidem pro se originalem justitiam, non tamen pro posteris.

Sed contra: Eo ipso quod Adamus per primum peccatum amississet justitiam originalem, amississet etiam vigorem ad eam communicandam posteris, quia (ut dicebamus articulo præcedenti) talis vigor quasi dimanabat ab ipsa justitia, & erat illi annexus: Ergo non solum pro se, sed etiam pro posteris, per primum peccatum justitiam originalem amississet. Consequentia manifesta est: amittere enim justitiam originalem pro posteris, est amittere vim ad eam posteris communicandam.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

OBjicies primo: Solum illud peccatum Adami deriva- 56
retur ad posteros, quod esset capitale, idest, commissum ab eo ut capite totius naturæ: Sed nullum aliud, præter esum ligni vetiti, esset capitale, fed personale tantum: Ergo nullum aliud, præter istud, etsi esset primum, ad posteros Adami derivaretur. Major patet, Minor probatur. Peccatum Adami non habebat esse capitale ex natura rei, quia videlicet erat caput naturale suæ posteritatis, sed ex vi pacti quo fuit constitutus caput morale illius, ut art. 2. ostensum est: Sed pactum solum fuit initum cum Adamo in ordine ad impletionem aut transgressionem præcepti de non comedendo de ligno vetito. Ergo nullum aliud peccatum, præter esum ligni vetiti, potuit esse capitale. Minor probatur: Pactum enim cum Adamo initum non aliunde colligitur, quam ex verbis istis Dei ad Adamum Genes. 2. *De ligno scientiæ boni & mali ne comedas: in quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris*: Sed hæc comminatio solum respicit transgressionem illius præcepti positivi: Ergo pactum cum Adamo initum, hujus tantum præcepti observantiæ aut transgressioni erat alligatum.

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem. Ad 57
illius probationem neganda est iterum Minor. Ad cujus probationem, distinguo Minorem: hæc comminatio solum respicit transgressionem illius præcepti positivi, explicite & formaliter, concedo Minorem: implicite & virtualiter, nego minorem: nam ut ait D. Thomas in 2. dist. 33. in expositione textus supra citata: *In hoc ostenditur, quod etiam si alia peccata commiscisset, similem pœnam sustinuisset, quasi a minori ad majus; gravius est enim præceptum præterire naturalis legis, quo prohibetur illud quod in se est malum, quam præterire præceptum disciplinæ, quo prohibetur quod non est malum, nisi quia prohibitum.*

Objicies secundo: Prius Adam peccavit peccato super- 58
biæ, quam gulæ, vel inobedientiæ; & tamen peccatum Adæ, quod transmittitur in posteros, non est superbiæ, sed inobedientiæ, ut patet ex verbis illis Apostoli ad Roman. 5. *Per unius inobedientiam peccatores constituti sunt multi*; vel gulæ ut docet Basilius homil. 1. de jejunio dicens: *Quia non jejunavimus, e paradiso excidimus*: Ergo primum Adæ peccatum non transmittitur in posteros. Antecedens vero passim docetur a SS. Patribus, & a D. Thoma 2. 2. q. 163. art. 1. ubi asserit primum peccatum Adami fuisse superbiam, constatque tum ex suggestione serpentis, *Eritis sicut Dii scientes bonum & malum*: tum ex verbis illis Tobiæ morientis ad filium: *Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permitas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.* Quæ verba de primo peccato Adami, a quo omnis nostra perditio & peccatum ortum desumpsit, intelligunt S. Augustinus 14. de civit. cap. 13. D. Thomas loco citato, Abulensis in cap. Genes. qu. 6. & plures alii.

Respondeo distinguendo Antecedens: Prius Adam pec- 59
cavit peccato superbiæ, prius natura in genere caussæ finalis, concedo Antecedens: prius tempore: nego Antecedens, & Consequentiam.

Explicatur hæc solutio: Primum Adæ peccatum fuit transgressio illius præcepti, *De ligno scientiæ boni & mali ne comedas*, Genes. 2. licet enim alia præcesserint interiora,

riora, præsertim peccatum superbiæ, quod, ut docet S. Thomas loco citato, fuit omnium primum; exterius tamen nullum aliud prædicta transgressione prius, & quæ præcesserunt interiora, se habent respectu illius sicut actus interior, vel motivum quo inductus est Adam ad transgressionem talis præcepti, cum qua efficiunt unum peccatum completum: nam ut ait D. Thomas loco citato: *Ad unum peccatum multi motus concurrere possunt*. Et hic qu. 82. art. 2. ad 1. dicit: *In peccato primi parentis quod per originem traducitur, fuerunt plures deformitates, scilicet superbia, inobedientia, gula & alia hujusmodi*. Deformitas tamen superbiæ fuit prior aliis prioritate naturæ, in genere caussæ finalis, quia ex fine assimilationis ad Deum, indebito modo obtinendæ, Adam fuit motus ad comedendum de ligno vetito, & transgrediendum Dei præceptum. Unde semper verum manet, primum Adæ peccatum ad nos fuisse derivatum.

60 Dices: Saltem ex hac solutione sequitur non solam malitiam gulæ in illo peccato repertam, sed etiam malitiam superbiæ ad nos derivari; Atqui hoc est falsum: Ergo &c. Sequela patet. Minor autem probatur. Deus Genes. 3. incipiens exequi pœnam, peccato capitali Adami imposita, his verbis: *Maledicta terra in opere tuo, &c.* caussamque reddens talis punitionis non dixit Adamo, quia superbus fuisti, sed *quia audisti vocem uxoris tuæ, & comedisti*: At si malitia superbiæ capitalis esset, & ad nos per originem transiret, executio pœnæ pariter illi responderet; Ergo cum solum malitia comestionis pro caussa pœnæ assignetur, illa solum capitalis fuit, & ad nos per originem transit.

61 Respondeo concedendo sequelam Majoris, & negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum, quod licet Deus pro caussa pœnæ Adamo inflictæ malitiam superbiæ non assignaverit, non sequitur ipsam talis pœnæ non fuisse caussam, saltem partialem & inadæquatam: si enim talis pœna fuit inflicta pro malitia & deformitate comestionis, a fortiori pro malitia superbiæ, quæ gravior est, utpote jure naturæ prohibita, infligi debuit. Ratio autem cur Deus caussam punitionis peccati Adæ reddens, solam comestionis malitiam expressit, & non alias in hoc peccato inclusas, ea fuisse videtur, quod in comminatione cap. 2. facta, solum explicata fuerat malitia comestionis, ut patet ex verbis illis, *In quacumque autem die comederis ex eo, morte morieris*: comminatio autem hujus pœnæ ideo specialiter facta est pro transgressione illius præcepti, ut quia non erat de re secundum se mala, intelligeretur per illam incurri mortem, quia prohibita erat.

62 Objicies tertio: Justitia originalis non transiret in posteros ex fide & humilitate primi parentis, sed ex sola observantia præcepti de non comedendo de ligno prohibito: Ergo sola illius præcepti transgressio potuit derivari ad posteros, secundum ordinem de facto institutum. Consequentia patet: nam sola illius præcepti transgressio derivatur ad posteros, ex cujus observantia nascerentur in justitia originali. Antecedens autem probatur: Etsi Adamus fidelis & humilis fuisset, & in peccatum superbiæ non incidisset, si tamen præceptum illud positivum de non comedendo de ligno vetito violasset, ejus posteri in justitia originali non fuissent nati, sed in peccato originali. Ergo nec ex fide, nec ex humilitate primi parentis, justitia originalis derivaretur in posteros.

63 Respondetur, quod sicut posteri Adami ex prima transgressione cujuscumque præcepti nascerentur in peccato, ut supra probatum est, ad hoc ut nascerentur in justitia originali, non sufficiebat hujus vel illius præcepti observantia, sed requirebatur observantia omnium, idest nullius præcepti transgressio: unde etsi Adamus legem illam positivam de non comedendo de ligno vetito observasset, si tamen totam legem non implevisset, sed aliquod ejus præceptum violasset, ejus posteri in originali justitia non fuissent nati.

§. III.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

64 EX dictis inferes primo: non solum pueros natos ex infidelibus contrahere peccatum originale, sed etiam natos ex fidelibus; nam filii etiam fidelium indigent baptismo: baptismus autem in remedium peccati originalis institutus est. Addo quod S. Joannes Baptista natus est ex parentibus fidelibus & sanctis; & tamen constat ex Evangelio illum fuisse sanctificatum in utero matris, subindeque in sua conceptione peccatum originale contraxisse.

Inferes secundo; solum primum peccatum Adæ, non vero alia, vel ipsius, vel proximorum parentum, traduci in posteros. Ita D. Thomas.

65 Probatur prima pars: Illud solum peccatum per originem derivatur ad posteros, quod fuit capitale: Sed solum primum peccatum Adæ fuit capitale: Ergo illud solum per originem derivatur in posteros. Major patet ex supra dictis: Minor vero suadetur primo ratione D. Thomæ. Illud solum peccatum fuit capitale, quod corrupit naturam, illamque spoliavit dono communi, Adamo pro se, & pro tota sua posteritate commisso, nempe originali justitia: Sed solum primum peccatum Adami hoc præstitit; alia enim ejus peccata, vel proximorum parentum, illam supponebant per primum ejusdem Adæ peccatum destructam: Ergo solum peccatum Adami fuit capitale. Secundo probatur eadem Minor. Alii parentes non fuerunt instituti capita Deo, & primus parens post primum peccatum hanc capitis dignitatem amisit, alias enim, cum tunc non posset in posteros justitiam originalem transfundere, mansisset caput solum in ordine ad malum, quod est inconveniens: Ergo solum primum Adæ peccatum fuit capitale.

Deinde secunda pars Corollarii suaderi potest, tum ex Anselmo lib. de conceptu virg. cap. 23. sic dicente: *Quoniam nullus post Adam potuit filiis suis justitiam servare, nullam video rationem cur proximorum parentum peccata filiorum debeant animabus imputari*: Tum etiam ex illo Apostoli Roman. 5. *Unius delicto mortui sunt, & per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi*: quæ verba stare non possent, si aliorum parentum peccata nobis nocerent, & ad posteros transirent. 66

Nec obstat id quod dicitur Exodi 20. nempe quod Deus visitat peccata parentum in filiis: hoc enim, ut ait S. Thomas infra qu. 87. art. 8. ad 1. *videtur referendum ad pœnas temporales vel corporales, in quantum filii sunt quædam res parentum, & successores prædecessorum: vel si referatur ad pœnas spirituales, dicitur propter imitationem culpæ*, &c.

Inferes tertio: quod si Adam non peccasset, peccante Cain, filii ejus non contraxissent peccatum originale: peccatum enim Cain non fuit capitale, sed personale; cum solus Adamus constitutus fuerit caput morale suæ posteritatis, quantum ad traductionem justitiæ, vel peccati originalis. 67

Dices: D. Thomas qu. 5. de malo art. 4. ad 8. videtur oppositum expresse docere; ait enim: *Si aliquis ex posteris Adam peccasset, eo non peccante, moreretur quidem propter suum peccatum actuale, sicut Adam mortuus fuit: sed posteri ejus morerentur propter peccatum originale*. 68

Respondent aliqui, D. Thomam hic art. 2. retractasse illam sententiam. Sed melius respondetur ipsum loqui non ex vi legis de facto statutæ a Deo, sed ex vi alterius decreti, quod probabiliter autumat Deum in illa hypothesi habiturum: nam satis probabile & verisimile est, quod decernente Deo non permittere peccatum in Adamo, & permittere in ejus filio, consequenter decerneret talem filium Adami constituere caput morale suorum descendentium, cum ratio capitis moralis potentiam ad transfundendum in posteros peccatum, vel originalem justitiam, prout ipsi placuerit, importet: supposito autem hoc decreto, sine dubio peccatum illius in istos descenderet.

Inferes quarto, omnes homines ex Adamo per seminalem propagationem derivatos, nisi habeant speciale privilegium, peccatum originale contrahere: quia ut artic. 3. ostendimus, peccatum originale, mediante semine vitiato, seu virtute traducendi justitiam originalem destituto, ab Adamo traducitur in posteros. Dixi, *nisi habeat speciale privilegium*, quia multi pie existimant, Beatissimam Virginem speciali privilegio a lege communi exemptam fuisse: Ecclesia tamen hoc adhuc non definivit, sed liberam cuique facultatem reliquit tenendi in hac controversia partem affirmativam, vel negativam, prout vel magis pium, vel magis probabile judicaverit. Hoc enim testantur Sixtus IV. in constitutione quæ incipit, *Grave nimis*, confirmata a Concilio Tridentino in sess. 5. Pius V. in Bulla cujus initium est, *Super speculam*, data Romæ 1570. pridie Kalend. Decembris; Paulus V. in Bulla quæ incipit, *Regis pacifici*, edita die 6. Julii 1616. Gregorius XV. in constitut. quæ incipit: *Sanctissimus D. N.* edita 24. Maii 1622. Et in litteris ad Regem Catholicum instantem & urgentem ut immaculatam conceptionem definire dignaretur, dicit: *Cum nondum æternæ sapientiæ Ecclesiæ suæ tanti mysterii penetralia patefecerit, in Dei, Romanorumque Pontificum auctoritate debent fideles populi conquiescere*. Unde graviter excedunt, & graves Ecclesiæ censuras incurrunt, qui alterutram ex his sententiis, hæresi vel errore notari audent. 69

Inferes quinto cum D. Thoma hic art. 4. quod si aliquis miraculose formaretur ex humana carne, sicut Eva ex costa Adæ, peccatum originale non contraheret: qui non descenderet ex Adamo per seminalem propagationem, nec esset in eo tamquam in principio activo, sed materiali tantum & passivo, vel ut ait D. Thomas hic art. 4. ad 3. *Esset in Adam secundum corpulentam substantiam, non secundum seminalem rationem*. Unde in Tridentino sess. 6. cap. 3. sic habetur: *Homines nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur injusti*. Idem dicendum est de eo qui ex semine solius mulieris formaretur: nam etsi quidam arbitrentur semen matris active ad generationem concurrere, quia tamen minus principaliter concurrit, non sufficit ad contractionem peccati originalis: unde Christus, qui non ex virili semine, sed ex purissimis B. Virginis sanguinibus fuit miraculose conceptus, ex vi suæ generationis peccato originali caruit. Si autem quis ex solo semine viri, matrici mulieris absentis, divina virtute, vel ministerio dæmonum infuso, formaretur peccatum originale contraheret: quia ex Adamo per activam virtutem, in virili semine totaliter, vel saltem principaliter 70 70

residentem, originem traheret.

71 Inferes sexto: quod si Adam genuisset ante peccatum, proles non contraxisset peccatum originale. Idem existimo dicendum; si ante peccatum habuisset cum Eva congressum, & postea ante fœtus animationem peccasset. Ratio utriusque est, quia illi solum contrahunt originale peccatum, qui ratione virtutis seminalis erant contenti in Adamo, quando actu peccavit: At in his casibus proles non fuisset contenta in Adamo, quando actu peccavit, ratione virtutis seminalis, cum puer fuisset natus vel conceptus aut saltem semen decisum ante peccatum Adami; unde tunc semen Adami nullam habuisset infectionem ad maculandam prolem, sed potius vigorem ad justitiam originalem communicandam, ut patet ex dictis art. 3. Ergo &c. Eadem ratio convincit, quod si Adamus ante peccatum genuisset filium: deinde talis filius alios post Adami peccatum generasset, isti Adami nepotes peccatum originale non contraxissent: quia non fuissent in lumbis ejus quando peccavit, sed antecedenter solum ad primum ejus peccatum, mædia generatione parentis proximi, quam supponimus Adam peccatum præcessisse: unde producti fuissent virtute seminis non infecti: sed decisi ab Adamo justo ante peccatum, subindeque præditi vigore ad justitiam originalem communicandam. De quo videri possunt Salmanticenses disp. 14. dub. 6. n. 3.

72 Inferes septimo, quod si Eva peccasset, Adamo non peccante, filii ejus non contraherent originale peccatum, bene tamen e contra, quia scilicet Eva non fuit instituta caput morale humani generis, sed solus Adam. 72

Dices: Præceptum de non comedendo, & comminatio mortis, non solum Adamo, sed etiam Evæ facta sunt: Sed ex præcepto & comminatione supra intulimus pactum Dei cum Adamo, quo fuit constitutus caput morale humani generis; Ergo uterque debet caput agnosci divisive aut collective, & consequenter ab utroque culpa originalis contrahitur. Unde sicut ad Roman. 5. dicitur: *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit*, ita Ecclesiast. 25. asseritur quod *a muliere initium factum est peccati*. 68

Respondeo quod licet tam præceptum, quam comminatio mortis Adamum & Evam respexerint, diversimode tamen: Evam quidem ut singularem personam, Adamum vero tamquam caput naturæ: unde a solo Adamo culpa originalis contrahitur; sicut ab eo solo justitia originalis in statu innocentiæ fuisset transfusa in posteros. Cum vero dicitur quod mulier est initium peccati, hoc intelligendum est per modum occasionis & suasionis, non vero per modum principii transfusionis, ut explicat D. Thomas 5. ad Corinth. 15. lect. 3. & in 4. diss. 1. q. 2. art. 2. quæstiunc. 2. ad 1.

ARTICULUS II.

In quo essentia peccati originalis consistat?

73 ITa difficile est peccati originalis naturam comprehendere, ut ipse Augustinus Doctorum aquila, cujus acies perspicacissima secretiora divinæ gratiæ arcana penetravit, ad hujus difficultatis aspectum caligare, & in hac quæstione anceps dubiusque hærere videatur: nam in Epistola ad Hieronymum suam ignorantiam fateri non erubescens, ab illo petit edoceri, & libro de moribus Ecclesiæ cap. 22. dicit: *Hoc peccato antiquo nihil est ad prædicandum notius, nihil est ad intelligendum secretius*. Unde cum, teste Tertulliano lib. 2. de Nat. *Varietas opinionum veniat ex ignorantia veritatis*, non mirum, si in hujus difficultatis resolutione Auctores ita inter se dividantur, ut fere tot sint sententiæ quot capita. Antequam eas referamus, & quid in hac materia probabilius, & menti S. Doctoris conformius sit declaremus; errores Hæreticorum hujus temporis breviter confutandi sunt. Unde sit

§. I.

Hæreticorum errores referuntur ac refelluntur.

74 INter errores, qui circa naturam peccati originalis his temporibus prodiere, primus & omnium absurdissimus est error Matthæ Flacci Illyrici, Lutheranorum rigidorum Patris, qui in libello de peccato originis asserit illud non esse accidens superadditum, sed ipsam substantiam animæ rationalis, quæ tota substantialiter mansit ex peccato Adami corrupta. Hic error, seu potius delirium, ab omnibus rejicitur. Primo quia incidit in Manichæorum hæresim, qui peccatum substantiam quamdam seu naturam esse asserebant. Secundo, quia ex illo sequitur Deum esse auctorem peccati originalis: cum enim anima, utpote per creationem facta, solum caussetur a Deo, si se ipsa, & non ratione alicujus superadditi, sit mala moraliter malitia originali, Deo talis malitia tribuenda erit. Tertio, quia pugnat cum Tridentino sess. 5. canone 5. asserente per baptismum tolli totum id quod habet veram & propriam rationem peccati, cum tamen per baptismum nihil substantiale animæ rationalis tollatur. Denique quia Philosophiæ principiis opponitur, ex quibus habetur animam rationalem immortalem & incorruptibilem esse.

Ex his confutatus manet secundus error parum a præcedenti distans, qui est Lutheri, Kemnitii, & aliorum hæreticorum, asserentium quod licet peccatum originale non sit ipsa anima rationalis, est tamen aliquid substantiale corporeum, ut cor, hepar, vel ipsum compositum, quod dicitur humana natura. De quo videri potest Bellarminus lib. 5. de amissione gratiæ cap. 2. 75

Tertius eorumdem hæreticorum error, & fere omnium qui Lutheri & Calvini semitis incesserunt, affirmat peccatum originale formaliter esse concupiscentiam & fomitem, quæ nos ad malum inclinant. Qui error hoc uno argumento proscribitur. Per baptismum tollitur in renatis quicquid habet veram & propriam rationem peccati, ut definitur in Tridentino sess. 5. cap. 5. & constat ex verbis illis Apostoli ad Roman. 8. *Nihil damnationis est in his qui sunt renati in Christo Jesu*: At concupiscentia non tollitur per baptismum, sed ad agonem in renatis relinquitur, ut ibidem sancta Synodus docet, & colligitur ex D. Paulo ad Roman. 7. dicente, *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ* &c. Ergo essentia peccati originalis nequit formaliter in concupiscentia consistere. 76

Hæc ratio probat, non solum in baptizatis, sed etiam in non baptizatis, concupiscentiam non esse formaliter originale peccatum: nam si hoc tollitur per baptismum, & illa remanet, manifestum est, neque ante baptismum ipsam concupiscentiam secundum se fuisse peccatum originale formaliter.

Objiciunt in primis hæretici varia Apostoli testimonia, in quibus concupiscentiam appellat peccatum: inter quæ istud ad Roman. 7. celebre est, *Jam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum*; idest concupiscentia: Sed illa non potest esse peccatum actuale, cum non sit actus, sed habitus: Ergo erit peccatum originale. 77

Communis responsio est, Apostolum appellare concupiscentiam peccatum, non quod sit peccatum formaliter, sed quia ex peccato est, scilicet originali, & ad peccatum inclinat, videlicet actuale; seu quod idem est, appellatur peccatum, quia est effectus peccati originalis, & caussa peccati actualis. Ita Trident. sess. 5. can. 5. ubi sic dicitur: *Hanc concupiscentiam, quam aliquando Apostolus peccatum appellat, Sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quod vero & proprie in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat*. Quam doctrinam desumpsit Concilium ex August. l. 1. retract. c. 15. & l. 1. de nuptiis cap. 23. ubi dicit concupiscentiam vocari peccatum, *quia peccato facta est eum, jam in regeneratis non sit ipsa peccatum, sicut vocatur lingua locutio, quam facit lingua, & manus vocatur scriptura quam facit manus. Itemque sic vocatur peccatum, quia peccatum, si vincit, facit: sicut vocatur frigus pigrum, non quod a pigris fiat; sed quod pigros faciat*. 78

Sed contra hanc solutionem instabis ex eodem Sancto Doctore lib. 5. contra Julian. cap. 3. ubi sic ait: *Sicut cæcitas cordis & peccatum est quo in Deum non creditur, & pœna peccati, qua cor superbum digna animadversione punitur, & caussa peccati, cum aliquid mali cordis errore commiseritur: ita carnis concupiscentia, adversus quam bonus concupiscit spiritus, & peccatum est, quia inest illi inobedientia contra dominatum mentis, & pœna peccati est; quia reddita est meritis inobedientis, & caussa peccati est, defectione consentientis, vel contagione nascentis*. Quibus verbis aperte docet concupiscentiam esse in se peccatum, & non solum caussam vel effectum peccati. 79

Respondeo, concupiscentiam idcirco ab Augustino dici esse peccatum, & non solum caussam vel effectum peccati, quod sit vitium & infirmitas naturæ, prout a Deo fuit instituta, tollens primam illius integritatem & perfectionem; non autem quod sit proprie & formaliter peccatum aut offensa Dei: ibi enim agebat contra Pelagianos, asserentes concupiscentiam non esse malum, nec vitium aut infirmitatem naturæ, sed rem prorsus indifferentem; contra quos dicit eam esse malam, pœnamque peccati ac vitium naturæ instituta a Deo. 80

Dices: Comparat Augustinus concupiscentiam cum cæcitate cordis, qua Deo non creditur: Sed hæc proprie & formaliter est peccatum: Ergo concupiscentia. 81

Respon-

Respondeo primo: Etiamsi cæcitas cordis esset peccatum, non tamen sequeretur concupiscentiam apud Augustinum, esse peccatum; quandoquidem non est necesse, ut quæ inter se comparantur, per omnia & in omnibus conveniant, sed satis est quod in aliquo conveniant: quod in omnibus fere comparationibus reperitur.

Respondeo secundo, ipsam cordis cæcitatem, nisi sit aliquo pacto voluntaria, non esse proprie peccatum, ut constat in infidelibus negativis, qui nihil unquam de Evangelio audierunt, nec audire potuerunt, in quibus propterea ignorantia mysteriorum fidei prorsus est inculpabilis, ut docet S. August. Epist. 105. dicens: *In illis qui non audierunt, neque audire potuerunt, pœna peccati est non credere.* Et S. Thomas 2. 2. q. 10. art. 1. his verbis: *Si infidelitas accipiatur secundum negationem puram, sicut in illis qui nihil audierunt de fide, non habet rationem peccati, sed magis pœna, quia talis ignorantia divinorum ex peccato primi parentis consecuta est.*

82 Objicies secundo: Concupiscentia est formaliter malum morale: Ergo est peccatum formaliter; sed non personale, ut patet: Ergo originale. Antecedens, in quo est difficultas, suadetur primo. Id quod legi opponitur, est malum morale formaliter: Sed concupiscentia opponitur legi, juxta illud Pauli ad Rom. 7. *sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ*: Ergo est malum morale formaliter. Secundo: Solum malum morale odio habetur a Deo, cum nihil odio habeat eorum quæ fecerit, & omnia fecerit, præter peccatum seu malum morale: At Deus concupiscentiam odio habet, ut docet Augustinus in illud Psalm. 45. *Mutitiam autem non odivit*; quocirca etiam justi illam odio prosequuntur, juxta illud Pauli ad Roman. 7. *Quod odi malum, illud facio*: Ergo concupiscentia est formaliter malum morale. Probatur tertio idem Antecedens: Solum malum morale subterfugit Dei caussalitatem, juxta illud Joann. 1. *sine ipso factum est nihil*: id est, Augustino interprete, sine ipso factum est peccatum, quod nihil est. Sed concupiscentia caussalitatem Dei subterfugit; alias cum illa ad peccatum inclinet, Deus illam caussans, ad peccatum instigaret: Ergo est formaliter malum morale.

83 Respondeo, negando Antecedens, ad cujus primam probationem, distinguo Majorem: Id quod legi opponitur formaliter ratione sui, est malum morale formaliter, concedo Majorem: quod legi opponitur tantum caussaliter, nego Majorem: Similiter distinguo Minorem: concupiscentia opponitur legi, caussaliter, concedo Minorem: formaliter, nego Minorem, & Consequentiam.

Ad secundam probationem, nego Majorem, non enim solum odio habetur a Deo, quod est malum morale formaliter, sed etiam quod est malum morale caussaliter, idest caussa malitiæ moralis, ut constat in habitu vitioso, in materiali peccati, reduplicative ut tale est, seu prout fundat malitiam moralem: utrumque enim odio habetur a Deo, & tamen in neutro malitia moralis reperitur formaliter, sed caussaliter tantum aut fundamentaliter. Ex quo patet solutio ad tertiam probationem: Major enim pariter neganda est: habitus siquidem vitiosus, & materiale peccati, reduplicative ut tale, seu prout fundat malitiam moralem, non caussantur a Deo, & tamen non sunt formaliter mala malitia morali, sed caussaliter tantum vel fundamentaliter, ut dicebamus: unde licet concupiscentia accepta formaliter non caussetur a Deo, non sequitur eam esse formaliter malam malitia morali, sed caussaliter tantum, quatenus inclinat ad peccatum, & est caussa illius. Potest etiam dici mala & peccatum materialiter, quia, ut docet D. Thom. hic art. 3. *Peccatum originale materialiter est concupiscentia, formaliter vero defectus originalis justitiæ.*

Sed quæres, an ly *materialiter*, a D. Thoma proprie & in rigore usurpetur, vel solum large & improprie, quatenus id quod consequenter & illative ad peccatum originale se habet, quodammodo ejus materia dici potest?

84 Respondeo cum Salmanticensibus hic disput. 16. dub. 4. §. 3. concupiscentiam, juxta doctrinam D. Thomæ, esse vere & proprie materiam originalis peccati, eeque modo quo in actuali actus externus habet se ut materia, respectu interioris, vel conversio respectu aversionis. Ita enim expresse docet S. Doctor qu. 3. de malo artic. 7. in corp. ubi sic concludit: *Ignorantia & fomes sunt materialia in originali peccato, sicut conversio ad bonum commutabile in actuali.* Et qu. 4. art. 2. multoties id repetit tam in corpore, quam ad argumenta: in solutione vero ad 11. sic ait: *Concupiscentia potest dupliciter considerari; uno modo secundum quod est in alio: & hoc modo concupiscentia qua est in patre ponitur caussa originalis peccati, quod est in filio, & non est essentia ejus, sed præcedit ipsum: alio modo potest considerari secundum quod est in eodem, & sic est caussa per modum materiæ, quæ est de essentia rei, & præcedit quodammodo per modum materiæ, sicut corpus præcedit animam in ordine caussæ materialis.*

§. II.

Absurda vel improbabiles quorumdam Catholicorum sententia excluduntur.

PRæter errores manifestos §. præcedenti confutatos, sunt quædam Catholicorum sententiæ, quæ licet hæreticæ non sint, erroneæ tamen, aut errori proximæ censentur, vel saltem ut absurdæ & improbabiles communiter a Theologis rejiciuntur. Hujusmodi est sententia illa de qualitate morbida, caussata ex sibilo serpentis, in qua Gregorius Ariminensis, & quidam alii antiqui Theologi, essentiam peccati originalis constituunt, de qua supra art. 3.

Ejusdem farinæ, seu furfuris est sententia Alberti Pighii, & Ambrosii Catharini, qui nihil intrinsecum in parvulis agnoscunt, in quo essentia peccati originalis consistat, unde illud constituunt in peccato actuali Adami, prout extrinsece parvulos peccatores denominat; indeque colligunt, peccatum originale non multiplex, sed unum numero, in omnibus parvulis esse. Eamdem sententiam tuetur Alphonsus Salmeron super cap. 5. Epistolæ ad Roman. disp. 45. 46. & 47.

Illa tamen ut erronea communiter rejicitur, & Vasquez hic disp. 132. cap. 3. eam errori Pelagii negantis originale peccatum in parvulis annumerat. Et saltem negari non potest, quin sit in fide periculosa, & a prædicto errore parum recedens; ideoque abolere jussa est in Indice expurgatorio, verbo *Ambrosius Catharinus*, potestque breviter confutari. Primo, quia Apostolus ad Roman. 5. ait: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum*: Sed hoc non potest verificari de peccato actuali Adami, cum illud fuerit actus immanens: Ergo præter actuale Adami peccatum datur aliquid intrinsecum, ad posteros ejus transiens quo intrinsece peccatores denominantur. 86

Secundo impugnatur prædicta sententia: Trident. sess. 5. can. 3. docet peccatum originale per propagationem ab Adamo transfundi in posteros, omnibus inesse, esseque omnibus proprium. Et sess. 6. cap. 3. ait, quod *Homines, dum concipiuntur, propriam injustitiam contrahunt*: Sed peccatum quod fuit in Adamo nihil horum habet; neque enim essentiam ejus posteris, aut eos afficit intrinsece, sed solum extrinsece & moraliter; neque est uniuscujusque proprium peccatum, sed unum commune pro omnibus, neque est aliquid traductum per generationem tamquam per caussam: Ergo juxta Trident. aliquid distinctum a peccato Adami debet admitti, in quo essentia peccati originalis consistat. 87

Tertio, Idem Concilium ibidem comparat peccatum & justitiam quam ex Adamo per generationem accipimus, cum justitia & sanctitate, quam a Christo Domino per baptismi regenerationem recipimus: Sed hæc est nobis intrinseca, inestque unicuique justificato, sua propria sanctitas, distincta a sanctitate ipsius Christi: Ergo similiter in unoquoque ex his qui ex Adamo propagantur debet esse sua propria injustitia, & peccatum intrinsecum, distinctum a peccato ipsius Adami. 88

Denique impugnatur: Pœna damni, quæ est carentia divinæ visionis, & correspondet culpæ originali, intrinsece afficit omnes qui ante baptismum decedunt, neque est una pro omnibus, sed inest singulis unicuique propria, ut est per se notum: Ergo & peccatum originale, alias non esset proportio inter culpam & pœnam. 89

Dices: Ad Roman. 5. dicitur, *Per inobedientiam unius, peccatores constituti sunt multi*: Sed constitui per aliquid, non denotat caussam efficientem, sed formalem: Ergo inobedientia actualis Adami, non effective, sed formaliter constituit parvulos peccatores, & consequenter in illa consistit essentia culpæ originalis. 90

Respondeo quod licet regulariter, ly *constituti per aliquid*, caussam formalem significet, non usurpatur tamen ab Apostolo in sensu formali, sed caussali, ut ex verbis sequentibus patet: *Sicut per inobedientiam unius, peccatores constituti sunt multi, ita & per unius obedientiam justi constituuntur multi*; At per obedientiam Christi non constituimur justi formaliter: sed effective solum, quatenus Christi obedientia est caussa meritoria justitiæ seu gratiæ justificantis nos formaliter, ut patet ex Trident. sect. 6. can. 10. & 11. Ergo illa verba: *per inobedientiam unius*; non denotant caussam formalem infectionis habitualis parvulorum, sed dumtaxat effectivam. 91

Tertia sententia, quæ ut absurda & improbabilis communiter rejicitur, afferit essentiam culpæ originalis in reatu pœnæ consistere. Hanc docuerunt Rossensis artic. 2. contra Lutherum, Altisiodorensis tract. 28. cap. 2. & Durandus in 2. dist. 30. qu. 3. illamque Vasquez disput. 13. cap. 3. attribuit Augustino; & conatur ostendere alienas ab ejus mente esse glossas aliquorum, qui in vero & sano sensu mentem illius explicare voluerunt, de quo infra. Ceteris tamen Theologis improbabilis hæc sententia visa est: Nam nomine reatus intelligitur obligatio ad pœnam, vel condignitas pœnæ: Sed in neutro potest essentia culpæ originalis consistere: Ergo non est in reatu constituenda. Minor probatur. Et in primis quod in obligatione luendi pœnam consistere nequeat, manifestum videtur: tum quia talis obligatio supponit culpam, cum nemo obligetur ad pœnam, nisi quia habet culpam: tum etiam quia perseverante culpa, potest tolli obligatio ad pœnam, si Deus peccatori pœnam remittat, ut potest. Quod vero essentia culpæ originalis in reatu accepto pro condignitate pœnæ consistere nequeat, hac ratione suadetur. Condignitas pœnæ est proprietas consequens culpam, sicut condignitas præmii consequitur bonitatem moralem actus meritorii: Ergo essentia culpæ originalis consistere nequit in reatu accepto pro condignitate pœnæ.

92 Dices primo: Dionysius de divin. nomin. cap. 4. quem refert & sequitur D. Thomas infra qu. 87. art. 1. ad 2. ait, *punire non est malum, sed fieri pœna dignum*: Ergo dignitas pœnæ est malitia moralis, ac proinde sufficiens ut peccatum originale constituat in ratione peccati.

93 Respondeo quod esse pœna dignum, est malum moraliter, non primario & per modum essentiæ peccati, sed ex consequenti, secundario, & per modum proprietatis malitiæ, sicut enim bonum morale suas habet passiones, quæ non constituunt essentiam bonitatis moralis, sed consequuntur illam, inter quas numeratur dignitas præmii vel laudis, quæ consequitur ad actum virtutis, ut docet D. Thomas suprà qu. 21. art. 2. ita malum morale suis proprietatibus gaudet, & una ex illis est dignitas pœnæ.

94 Dices secundo: D. Augustinus variis in locis docet concupiscentiam in non baptizatis esse originale peccatum non ratione sui, sed ratione reatus, & idem esse tolli reatum, ac tolli peccatum originale, etsi maneat concupiscentia, quia licet maneat actu, transit reatu: Ergo ex mente Augustini peccatum originale in reatu consistit.

95 Secundo Vasquez, ubi supra, August. revera in ea fuisse sententia: cum enim (inquit) circa essentiam peccati originalis multoties fuam ignorantiam fateatur, nihil mirum, si vir alioquin doctissimus, & sanctissimus, difficultate rei oppressus, nihil aliud invenerit, in quo essentiam peccati originalis constitueret, quam reatum illum, & in re difficili (ut loquitur Salas disp. 11. sect. 2.) probabiliter fuerit deceptus.

96 Sed hæc responsio S. Doctori, & toti Ecclesiæ injuriosa videtur: Nam sententia illa quæ peccati originalis essentiam in solo reatu & obligatione ad pœnam constituit, in Pelagianorum errorem incidit, ut fatetur ipse Vasquez loco citato num. 14. & patet manifeste: Pelagiani enim non negabant in posteris Adæ obligationem luendi pœnas, sed solum contendebant illam non oriri ex peccato parvulis proprio, seu in ipsis existente, sed ex peccato primi parentis; quod totum fatentur qui originalem culpam in sola obligatione ad pœnam constituunt: Ergo si hanc sententiam tenuit Augustinus in Pelagianam hæresim incidit, & verbis tantum non reipsa, originalem culpam in posteris Adæ admisit. Quod absurdissimum est, nec solum Augustino, sed etiam toti Ecclesiæ injuriosum: cum sanctum illum Doctorem, ut præcipuum Pelagianæ hæresis extirpatorem, ac invictissimum fidei athletam & Athlantem illa veneretur & laudet.

97 Hac ergo rejecta solutione, responderi potest primo cum Montesino, Augustinum lib. 1. de nuptiis cap. 25. & 26. ubi prædictam insinuavit sententiam, non dixisse culpam originalem consistere in reatu pœnæ, sed in reatu absolute: reatus autem absolute sumptus, est quid diversum a reatu pœnæ, seu obligatione ad illam, & potest accipi pro essentia culpæ, in qua radicatur obligatio ad pœnam: sicque de facto sumitur a D. Thoma hic qu. 81. art. 3. ad 2. afferente per baptismum tolli peccatum originale secundum reatum, id est quantum ad culpam: quo loquendi modo utitur Tridentinum sess. 5. can. 5. & in Scriptura sacra sæpe reatus nomine culpa intelligitur, ut patet ex illo Exodi 32. *Percussit Deus populum pro reatu vituli*; id est pro culpa adorationis vituli.

Secundo dici potest, quod si aliquando Augustinus in reatu pœnæ essentiam culpæ originalis constituit, non accipit reatum formaliter pro obligatione ad pœnam, sed radicaliter & fundamentaliter, pro radice scilicet & fundamento talis obligationis, quæ est privatio justitiæ originalis, in qua, ut infra dicemus, essentia peccati originalis formaliter consistit.

§. III.

Quorumdam recentiorum Thomistarum sententia confutatur.

98 QUidam recentiores Thomistæ existimant peccatum originale consistere formaliter in conversione habituali ad creaturam, seu in habitu inclinante hominem ad bonum commutabile ut in ultimum finem, caussato in nobis ex peccato Adami. Ita docet Martinez hic qu. 82. art. 2. dub. 1. concl. 4. Nunno 3. p. q. 86. art. 2. dub. 2. & Magister Herrera lib. de concep. virginis cap. 15.

Hæc sententia, licet majorem probabilitatis speciem præseferat, quam præcedentes, gravioribusque nitatur fundamentis, displicet nihilominus aliis D. Thom. Discipulis. Primo, quia S. Doctor qu. 5. de malo art. 2. ait: *In peccato originali non est conversio, sed sola aversio, vel aliquid aversioni respondens, scilicet destitutio animæ a justitia originali; & ideo peccato originali non debetur pœna sensus, sed solum pœna damni, scilicet carentia visionis divinæ*: Ergo juxta principia doctrinæ D. Thomæ, peccatum originale non potest consistere in conversione habituali ad creaturam ut ultimum finem, caussata in nobis ex peccato Adami. 99

Confirmatur: D. Thomas locis §. sequenti citandis, nihil aliud in peccato originali agnoscit, nisi pro materiali concupiscentiam, & pro formali privationem originalis justitiæ: At si formaliter esset aliquid positivum, nimirum conversio habitualis ad bonum commutabile, aliquid aliud importaret, immo privatio originalis justitiæ, ejus essentiam & rationem formalem minime ingrederetur: Ergo &c. 100

Secundo. Ex peccato Adami non potest resultare in nobis aliqua qualitas, seu habitus inclinans animam in bonum commutabile ut in ultimum finem: Ergo in tali habitu, seu habituali conversione, peccatum originale consistere nequit. Consequentia manifesta est, peccatum enim originale ex præterito Adami peccato transfunditur & derivatur in posteros. Antecedens vero suadetur: vel talis habitus derivaretur in nobis ex peccato Adami ut a caussa efficiente physica, vel dumtaxat ut a caussa morali? Neutrum dici potest: Ergo &c. Major patet, Minor probatur quantum ad primam partem. Si peccatum Adami esset caussa physica transfusionis hujusmodi habitus, inclinantis animam in bonum commutabile ut in ultimum finem, vel id haberet ex natura sua, vel ex elevatione divina, vel ex vi pacti quo Deus Adamum constituit suæ posteritatis caput. Sed ex nullo ex his capitibus id potest habere: Ergo non potest esse caussa physica transfusionis illius habitus in posteros. Major patet a sufficienti enumeratione eorum, a quibus dictam caussalitatem peccatum Adæ fortiri poterat. Minor autem pro prima parte manifesta videtur. Actus enim quo Adam peccavit, fuit immanens ex natura sua: Ergo solum habet ex illa, & attentis quæ illi ab intrinseco competunt, posse terminum physice in proprio subjecto producere; hæc enim est natura actus immanentis. 101

Secunda etiam pars Minoris non minus videtur perspicua quia alias transfusio culpæ originalis Deo tribueretur, esseque ab illo ut auctore speciali: quod non minus ei repugnat quam esse caussam peccati actualis. Sequela patet: Effectus enim proveniens ab aliquo ut elevato, attribuitur elevanti, ut in effectu omnium instrumentorum videre licet: Ergo si peccatum Adami physice efficiente ex elevatione divina ad peccati originalis, seu prædicti habitus, in quo Adversarii peccatum originale formaliter consistere docent, transfusionem concurreret, Deo ut caussæ speciali ejus transfusio tribueretur. 102

Tertia vero pars suadetur: Actus ille ex vi pacti non fuit immutatus physice, sed ad summum moraliter: Ergo quoad physicum influxum æque impotens manfit, supposito pacto, ac erat ante pactum; transfitus enim de non potente physice in physice potentem, cum physicus & intrinsecus sit, physicam & intrinsecam variationem exposcit. 103

Ex hoc confutata manet solutio aliquorum, qui dicunt peccatum Adami habere quod sit caussa illius habitus, inclinantis animam in bonum commutabile, ex eo quod est peccatum capitis, habentis proinde vim infectivam totius naturæ. Nam peccatum Adami, ex eo quod fuerit peccatum capitis, nihil physicum habet, quod non haberet, si esset ab illo patratum ut a singulari persona: At hoc secundo modo peccatum ab ipso non haberet vim ad physice producendum prædictum habitum in nobis: Ergo neque illum habet, licet ab ipso ut a capite naturæ committatur. 104

Secundo probatur eadem prima pars Minoris principalis. Peccatum actuale Adami non existit modo physice: Ergo nequit physice efficienter influere in prædictum habitum ad bonum commutabile inclinantem, in quo Adversarii peccatum originale constituunt. 105

Dices, quod licet peccatum Adami non existat formaliter in se, existit tamen virtualiter in semine corrupto, quod est instrumentum productivum naturæ, & peccati originalis consequentis naturam. 106

Sed contra: Illud peccatum nihil physicum produxit in semine, per quod in ratione instrumenti physice in prædictum habitum influentis constitueretur: Ergo nequit virtualiter existere in semine. Consequentia patet, nam agens principale solum existit virtualiter in alio, vel quando est virtus illius ex natura sua, sicut calor est virtus ignis, vel quando aliquid in illo producit, ratione cujus illud sibi subordinet: At semen ex natura sua non est virtus

peccati Adami, sed solius naturæ humanæ; Ergo si in semen nihil physicum ex peccato Adami derivatur, non potest tale peccatum in eo virtualiter remanere. Antecedens autem probatur primo ex jam dictis: nam illud physicum nequit ex peccato Adami ex sua natura, & attentis illis quæ ab intrinseco tali peccato competunt, efficienter caussari: cum attenta physica entitate illius sit ejusdem rationis ac sicapitale non esset, nec ex elevatione divina, neque ex vipacti, ut jam ostendimus: Ergo nihil physicum ex illo potest derivari in semen, &c. Secundo idem Antecedens suadetur ex dictis supra art. 3. Vel illud physicum per peccatum Adami productum in semine, esset qualitas morbida permanenter ipsi inhærens, ut voluerunt Gregorius, Richardus, & alii antiqui Theologi; vel qualitas fluida, seu motio intentionalis, semen subordinans peccato Adami ut caussæ principali, sicut aliqui ex nostris Thomistis existimant. Neutrum dici potest, ut ibidem evidenti ratione monstravimus: Ergo ex peccato Adami nihil physicum potest produci in semine, per quod in ratione instrumenti physici ad producendum prædictum habitum, in quo Adversarii peccatum originale consistere docent, constituatur.

107 Dices, ex hac ratione sequi, quod etiam juxta nostram sententiam, constituentem peccatum originale in privatione, semen non posit per modum instrumenti physici ad ejus productionem concurrere, cujus oppositum supra art. 1. docuimus.

Sed negatur sequela, nam juxta sententiam constituentem peccatum originale in privatione, non requiritur ad ejus efficientiam superadditio alicujus virtutis positivæ in semine, sicut necessaria est juxta constituentem illud in habitu; sed sufficit vis quædam privativa, seu defectus vigoris ad communicandum justitiam originalem, qua polleba t in statu innocentiæ, ut ibidem declaravimus.

108 Secunda pars Minoris principalis, in qua diximus, Adamum per suum peccatum non posse esse caussam efficientem duntaxat moralem prædicti habitus ad bonum commutabile inclinantis (in quo Adversarii peccatum originale constituunt) breviter suadetur. Tum quia caussa moralis non præbet ex vi sua sufficientem influxum in effectum, quo illum executioni mandet, sed tantum ad id movet & excitat ad enam voluntatem: constat autem Adamum non hoc modo ad peccatum originale, quod in nobis transmittitur, concurrere, cum nulla sit alia voluntas quam moveat & excitet ad ejus productionem. Tum etiam quia caussa moralis alicujus effectus semper debet habere comitem caussam ejus physicam, nempe illam voluntatem quam allicit & movet ut illum executioni mandet: Ergo quicquid sit de caussalitate morali Adami in nostrum peccatum, debet necessario concedi aliqua caussa physica, quæ ad illud executive concurrat.

Hæc sententia magis confutabitur ex dicendis disputatione sequenti, ubi ostendemus peccatum habituale personale non consistere in habitu inclinante voluntatem in bonum commutabile ut in ultimum finem: si enim Adamus in sua propria voluntate non produxit talem habitum quando deliquit, neque illum producunt alii peccatores, non est cur ab ipso Adamo produci debeat in voluntate parvulorum, in quibus non plura requirenda sunt pro constituendo originali peccato, quam in eodem Adamo & in reliquis pro constituendo habituali peccato personali, ut de se manifestum est.

§. IV.

Vera sententia explicatur & auctoritate D. Thom. fulcitur.

109 Licet in hac quæstione difficile non sit aliorum impugnare placita, & ostendere quid non sit originale peccatum, veram tamen proferre sententiam, & explicare quid illud sit, & in quo ejus ratio formalis consistat, difficillimum apparet, eo quod hujus peccati natura obscurissima sit, & humanæ mentis aciem plane transcendat. Attamen ea opinio videtur probabilior, ac menti & Doctrinæ D. Thomæ conformior, quæ docet rationem formalem constitutivam peccati originalis, esse privationem justitiæ originalis, voluntariam nobis ex vi peccati Adami, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut aufert præcipue ipsius effectum primarium, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificanti, qui est sanctificare & rectificare animam in ordine ad Deum. Ita communiter sentiunt nostri Thomistæ, & plures ex Recentioribus, saveque D. Anselmus lib. de conceptu Virg. cap. 26. sibi ait: *Peccatum originale aliud intelligere nequeo in ipsis infantibus per inobedientiam Ada, nisi nuditatem justitiæ*. Sed præ omnibus hanc sententiam clarissime docet S. Thomas hic quæst. 82. art. 3. ubi expresse dicit, quod *privatio originalis justitiæ, per quam voluntas subdebatur Deo, est formale in peccato originali*. Et deinde sic concludit: *Peccatum originale materialiter quidem est concupiscentia, formaliter vero est defectus originalis justitiæ*. Similia habet quæst. 3. de malo art. 7. dicens: *in peccato originali est aliquid formale, scilicet carentia originalis justitiæ*: quod etiam repetit quæst. 4. art. 2. in corp. & ad 10. & pluribus aliis in locis, quæ brevitatis caussa prætermittimus.

Nec valet responsio Gregorii de Martinez dicentis D. Thom. locis citatis non sumere ly *formale*, pro constitutivo, sed pro consequenti & completivo, quemadmodum nos ipsum exposuimus supra disp. 3. art. 1. §. 3. dum affirmat privationem & aversionem habere se formaliter in peccato actuali. Non valet, inquam, hæc interpretatio: Tum quia D. Thomas ita assignat pro formali peccati originalis privationem justitiæ originalis, ut nullius alterius formalis, neque in eisdem locis, neque alibi, mentionem faciat: si autem sentiret dari aliud constitutivum formale & primarium, ejus procul dubio expresse & formaliter aliquando meminisset. Tum etiam, quia locis citatis adæquate explicat totum quod ad constitutionem peccati originalis concurrit, per privationem quam appellat formale, & per illud quod vocat materiale; & ideo ratio formalis constitutiva illius debet in uno ex istis duobus contineri: Sed non continetur in illo quod appellat materiale, ut patet; cum nihil aliud sit præter concupiscentiam, quam omnes Catholici debent a formali peccati originalis excludere, ut §. 1. ostendimus: Ergo includitur in eo quod appellat formale, quod est privatio justitiæ originalis.

Nec huic evasioni favet id quod de peccato actuali 111
subditur: nam pro hujus constitutivo habemus plura D. Thomæ testimonia, loco citato adducta, quibus expresse affirmat dari in peccato actuali malitiam positivam & contrariam, aliudque specificari in ratione peccati, per tendentiam positivam ad objectum dissonum rationi & legi, cum quibus stare nequit quod constituatur per privationem; & ideo quando hanc appellat formale, jure optimo id exponimus de formali consequenti & completivo: sed pro peccato originali nullum est testimonium, in quo affirmat constitui per positivum, aut dari in eo aliquid aliud pro formali, præter privationem originalis justitiæ, immo in omnibus locis in quibus hanc quæstionem pertractat, tale formale excludit: unde testimonia adducta non nisi de formali & primario ac essentiali constitutivo intelligi possunt.

Non valet etiam quod alii dicunt nimirum D. Thomam 112
locis citatis, ubi pro formali constitutivo peccati originalis, privationem justitiæ originalis assignat, non loqui de tali peccato ut peccatum est: & ut habet rationem mali moralis, sed prout habet rationem mali simpliciter. Non inquam valet, nam manifestum est S. Doctorem locis citatis, & præsertim hic tota q. 82. agere de peccato originali secundum sibi propria; & ut culpa & malum morale est, ac inordinata dispositio naturæ humanæ specialique ratione justitiæ originali oppositum, non vero ut est malum simpliciter, & prout cum aliis malis etiam non moralibus convenit.

§. V.

Rationes Theologicæ exponuntur.

Præter testimonia jam adducta, plures sunt rationes 113
Theologicæ, quibus hæc sententia suaderi potest. Prima est: Culpa originalis non est peccatum actuale, sed habituale, cum permaneat in anima pueri, donec per gratiam Baptismalem deleatur: Atqui peccatum habituale non consistit formaliter in positivo, sed in privativo, nimirum in privatione gratiæ sanctificantis, ut disputatione sequenti ex S. Thoma ostendemus: Ergo & peccatum originale.

Secunda ratio: Peccatum originale formaliter & essen- 114
tialiter consistit in eo quod per se primo tollitur per Baptismum; cum hoc Sacramentum ad delendam culpam originalem institutum sit: Sed per Baptismum per se primo tollitur privatio justitiæ originalis, quantum ad effectum primarium, cum per illud per se primo conferatur gratia habitualis, mentem Deo conjungens: Ergo peccatum originale consistit formaliter in privatione justitiæ originalis, ut aufert affectum ipsius primarium communem tali justitiæ, & gratiæ sanctificanti, qui est rectificare animam, & ipsam Deo ut ultimo fini conjungere.

Tertia ratio: Illud in unaquaque re se habet ut ratio 115
constitutiva, a quo tamquam a radice & origine cetera ad illam pertinentia dimanant & consequuntur: Sed a privatione justitiæ originalis, quantum ad primum ejus effectum, conjunctionem scilicet mentis ad Deum, dimanant aliæ deordinationes ex peccato Adami ad nos transfusæ per generationem: Ergo talis privatio est ratio constitutiva peccati originalis. Major patet, Minor probatur. Ex peccato Adami derivantur in posteros fomes, seu concupiscentia, & rebellio appetitus inferioris contra superiorem, pœnalitates corporeæ, ut morbi, dolores, defatigatio corporis, necessitas moriendi, aliæque miseriæ quas quotidie experimur, & quæ naturæ vulnera appellari solent, ut declarat S. Thomas infra q. 85. art. 3. ubi docet quatuor esse vulnera naturæ ex peccato consequentia, nempe

nempe infirmitatem, ignorantiam, malitiam, & concupiscentiam: omnes autem illæ deordinationes & vulnera, ex privatione justitiæ originalis quantum ad primum ejus effectum procedunt, ut ibidem explicat S. Doctor his verbis: *Per justitiam originalem perfecte ratio continebat inferiores animæ vires, & ipsa ratio a Deo perficiebatur ei subjecta. Hæc autem originalis justitia subtracta est per peccatum primi parentis; & ideo omnes vires animæ remanent quodam modo destitutæ proprio ordine, quo naturaliter ordinantur ad virtutem, & ipsa destitutio, vulneratio dicitur naturæ*. Id ipsum fuse & eleganter exponit opusc. 3. cap. 192. ubi sic discurrit: *Quia dicti status* (scilicet justitiæ originalis) *tam ordinata integritas tota caussabatur ex subjectione humanæ voluntatis ad Deum, consequens fuit, ut subducta humana voluntate a subjectione divina, deperiret illa perfecta subjectio inferiorum virium ad rationem, & corporis ad animam: unde consequutum est, ut homo sentiret in inferiori appetitu sensibili concupiscentiæ, & ira, & ceterarum passionum inordinatos motus, non secundum ordinem rationis; sed magis ei repugnantes, & eam plerumque obnubilantes; & quasi perturbantes, & hæc est repugnantia carnis ad spiritum, de qua Scriptura loquitur, &c.* Et cap. sequenti: *Consequutum est etiam ut in corpore sentiretur corruptionis defectus, ac per hoc homo incurreret necessitatem moriendi, quasi anima jam non valente corpus in perpetuum continere, vitam ei prebendo; unde homo factus est passibilis & mortalis, non solum quasi patens pati & mori ut antea; sed quasi necessitatem habens ad patiendum & moriendum*. Quibus verbis S. Doctor aperte declarat, omnes deordinationes & miserias per Adami peccatum ad nos transfusas, ex privatione justitiæ originalis, quantum ad primum & præcipuum ejus effectum, qui erat mentem Deo ut ultimo fini perfecte subjicere, veluti rivulos a fonte, & ramos a radice, procedere.

Idem dicendum de pœna damni peccato originali debitam: nam pueri ratione originis gratiæ, vel (quod idem est quoad præsens) originalis justitiæ, quantum ad effectum primarium, ut ortæ ex Adami peccato, quovis alio secluso, sunt indigni gloria seu visione beatifica, & habent condignitatem ad pœnam damni, quæ in carentia divinæ visionis consistit: sicut in statu integritatis & innocentiæ justitia originalis eos fecisset dignos vita æterna per modum hæreditatis: unde cum dignitas pœnæ sit proprietas consequens culpam, in privatione justitiæ originalis, quantum ad primarium ejus effectum, peccati originalis essentia debet consistere.

116 Quarta ratio: Privatio voluntaria gratiæ, seu origi- 116
nalis justitiæ secundum effectum primarium, ut est in nobis voluntarius terminus peccati actualis Adami, habet quicquid requiritur ut sit formaliter peccatum habituale: Ergo cum non sit peccatum personale, ut patet in pueris, qui ante omne personale delictum tali privatione maculantur, oportet ut sit ipsum peccatum originale. Consequentia manifesta est, Antecedens probatur primo: quia talis privatio, ut ex Adami peccato orta, nihil est aliud nisi habitualis & voluntaria aversio a Deo ut fine ultimo & supernaturali; sicut enim gratia sanctificans est ipsa unio & conversio habitualis hominis ad Deum ut finem supernaturalem, ita ejus privatio, quatenus prædicto modo voluntaria, est habitualis aversio & separatio ab illo: Sed peccatum mortale habituale, non est aliud quam hujusmodi aversio & separatio, ut disput. sequenti patebit: Ergo talis privatio, ut ex Adami peccato orta, est formaliter peccatum habituale in parvulis. Secundo quia sicut gratia est supernaturalis vita animæ, ejusque cum Deo amicitia, sanctitas, munditia, & decor, ita privatio voluntaria gratiæ est ejusdem animæ mors, inimicitia cum Deo, iniquitas, immunditia, & macula, quod & nihil amplius peccatum habituale importat, ut ibidem ostendimus.

117 Addo quod, peccatum habituale nihil est aliud quam 117
carentia voluntaria justitiæ seu rectitudinis habitualis animæ debitæ: Sed privatio justitiæ originalis est carentia voluntaria justitiæ seu rectitudinis habitualis animæ debitæ: Ergo in parvulis est peccatum habituale. Minor probatur: In primis enim hæc carentia est voluntaria voluntates primi parentis, in qua omnium posterorum voluntates ut in capite continebantur; est etiam carentia justitiæ seu rectitudinis nobis debitæ, cum Adamus ex lege & pacto cum Deo inito, justitiam originalem non sibi soli, sed etiam ut posteris transfundendam acceperit: Ergo talis privatio est carentia voluntaria justitiæ seu rectitudinis habitualis animæ debitæ; subindeque habet omnia requisita ad rationem peccati habitualis.

118 Ultima ratio: Peccatum originale non consistit in pec- 118
cato actuali Adami præterito, ut extrinsece parvulos peccatores denominante, sed est aliquid ex Adami peccato ad nos traductum, receptum in anima vel potentiis, & ab eis distinctum: At hoc non potest esse aliquid positivum, neque ex privationibus potest esse alia quam privatio gratiæ, seu justitiæ originalis quoad effectum primarium: Ergo in tali privatione peccatum originale consistit. Major supra §. 1. contra Pighium, Catharinum, & Salmeronem demonstrata est. Minor etiam quoad primam partem patet ex supra dictis: ostendimus enim peccatum originale non posse formaliter consistere in concupiscentia, neque in qualitate morbida ex sibilo serpentis caussata, neque in reatu pœnæ, nec denique in habitu animam ad bonum commutabile inclinante, seu in conversione habituali ad creaturam, vix autem aliud positivum, in quo consistat, assignari vel imaginari potest. Probatur vero quantum ad secundam: Tum quia sola privatio justitiæ originalis est omnino prima, radixque & origo ceterarum, quæ ad peccatum originale spectant, ac proinde ipsa dumtaxat potest illud constituere. Tum etiam quia eo proportionali modo debemus in peccato originali coordinare privationes ad illud pertinentes, quo coordinantur in originali justitia perfectiones quæ per tale peccatum auferuntur: Sed inter has sola illa perfectio quæ residet in anima, & illam rectificat in ordine ad Deum, est prima & constitutiva essentiæ ipsius originalis justitiæ, ceteræ autem habent se vel materialiter, vel ut proprietates consequentes: Ergo pariter in peccato originali privatio illius primæ perfectionis erit essentialis & constitutiva: reliquæ vero inde subsecutæ, vel materialiter vel per modum proprietatis ad illud pertinebunt.

Addo quod, cum peccatum originale sit peccatum na- 119
turæ, in illa privatione consistere debet, quæ prius & immediatius ipsam naturam afficit; hæc autem est privatio justitiæ originalis secundum effectum primarium, sicut enim iste effectus erat immediate in essentia animæ, quæ est propria hominis natura, ita ejus privatio immediate & primario eamdem naturam afficit: ipsa ergo erit pro pria & formalis ratio talis peccati constitutiva; reliquæ vero, quæ sunt in voluntate & aliis potentiis, pertinebunt ad illud secundario & ex consequenti, sicut ipsæ potentiæ pertinent ad naturam.

Dices cum Curiele, ex peccato Adami derivari in po- 120
steros privationem habitualem conformitatis ad legem quam transgressus est, hancque privationem videri aptiorem omnibus aliis ad peccatum originale constituendum, quia cum de ratione peccati sit contrarietas & oppositio ad legem, omne peccatum debet constitui per aversionem ab illa; ita quidem ut si peccatum sit actuale, constituatur per aversionem actualem, quæ est privatio conformitatis in ipso actu, si vero sit habituale, sicut est originale, constituatur per habitualem aversionem, quæ est privatio conformitatis habitualis debitæ haberi a suppofito.

Sed contra primo: Ex peccato Adami solum derivatur 121
in posteros privatio formæ debitæ ex vi pacti in paradiso initi: Sed ex vi talis pacti nulla alia forma erat debita, præter justitiam originalem, & perfectionem in ea inclusas: Ergo nullius alterius formæ seu habitus privatio ex peccato Adami derivatur in posteros. Major patet, Minor probatur: Tum quia Deus nihil promisit Adamo pro suis posteris, præter justitiam originalem, & perfectiones in eam inclusas. Tum etiam quia sola illa forma seu perfectio erat debita parvulis, quam Adamus transfundisset cum natura, si non peccasset: Sed si non peccasset, nihil traduxisset in posteros, præter originalem justitiam, neque isti ab illo aliquid aliud hæreditassent: Ergo nihil aliud erat eis debitum.

Contra secundo: Sicut in nobis habitualis conformitas 122
ad legem, non est aliqua forma, vel habitus distinctus a gratia & virtutibus, quæ manent in eo qui legem adimplet, & per quas est habitualiter dispositus, atque in præparatione animi ad eam servandam, quoties aliqua ejus præcepta occurrerint; ita nec in Adamo, si legem observasset, habitualis conformitas ad ipsam, fuisset alia forma vel habitus, quam ipsa justitia originalis, & perfectiones ac virtutes in ea inclusæ, per quas ad legis observationem fuisset habitualiter dispositus: Ergo privatio habitualis conformitatis ad legem, nec in Adamo, nec in ejus posteris, aliud esse potest quam privatio originalis justitiæ.

§. VI.

Præcipuæ objectiones solvuntur.

Objiciunt in primis Adversarii quædam testimonia D. 123
Thomæ, in quibus peccatum originale in aliquo positivo videtur constituere: nam hic q. 82. art. 1. in corp. dicit quod peccatum originale est habitus, sicut ægritudo, & in solut. ad 1. inquit quod non est privatio pura, sed habitus corruptus: habitus autem ex ipso nomine aliquid positivum importat. Denique in eodem articulo, tum in corpore, tum ad argumenta, appellat peccatum originale languorem naturæ, qui etiam aliquid positivum sonare videtur.

Respondeo D. Thomam appellasse peccatum originale 124
habitum similitudinarie & metaphorice, quia habitui assimilatur, non solum in eo quod habitualiter permanet, sed etiam quia cum de ratione habitus sit disponere bene